

Társadalmi,
irodalmi, művészeti,
sport, gazdasági
és egyéb

Vegyes rovatokkal

MEGJELENIK

minden kedden.

SZEMLE

VEGYESTARTALMU HETILAP

ILLUSZTRÁLT GAZDASÁGI ÉS SPORTROVATOKKAL

Előfizetési árak:
Negyedévre... 2 frt 50
Fél évre..... 5 —

Előfizetések és levelek
a «Szemle» szerkesztő-
ségi és kiadóhivatalába

BUDAPEST

Váci-körut 17. sz. a.
küldendők.

Első évfolyam. 14-ik sz.

SZERKESZTŐK:
Gróf ZICHY IMRE és Gróf KREITH BÉLA.

Budapest, 1884. április 1.

Az olvasó közönséghez.

Az új évnegyed küszöbén új előfizetést nyitunk lapunkra. Tesszük ezt abban a reményben, hogy közönségünk, mely a kezdet nehézségeivel küzdő vállalatot felkarolta, annak fejlődését fogyatkozásai dacára rokonszenvvel, szeretettel kísérte — jóakaratu támogatását a jövőben sem fogja tőlünk megtagadni, midőn kitűzött célunk elérése többé semmi akadályba sem ütközik s midőn abban a helyzetben leendünk, hogy minden törekvésünket lapunk szellemi tartalmának emelésére fordíthatjuk.

E cél biztosítására több jeles erőt sikerült megnyernünk, kik három főrovatunk, az egyházi, katonai és sport rovatoknak szakszerű szerkesztésében az eddigi erők mellett részt veendenek, s e rovatoknak már a jövő számban való igen terjedelmes kibővítését ránk nézve lehetővé teszik.

Különös sulyt fogunk fektetni a jövő évnegyedben e főrovatok, valamint a közgazdasági rovat önálló cikkeire; irodalmi rovatunk közleményeit pedig ezentul is a legjelesebb erők műveiből állítandjuk össze. Társadalmi cikkeink irására több jeles publicistát nyertünk meg, s így e nemben is kiváló közleményeket fogunk adhatni.

Képeink Klósz György országos hírű műintézetében készülnek s kivitelre nézve bátran kiállják a versenyt minden hazai s a legtöbb külföldi lap illusztrációival. Általában ami a technikai kiállítást illeti, e tekintetben oly tökéletest nyújtunk, mint talán egyetlen hazai vállalat sem; a Morvay és Mérei-féle nyomdai műintézetet különös elismerés illeti ezért.

Az elmúlt negyed évben tapasztalhatta a tisztelt olvasó közönség, hogy többet nyújtottunk, mint a mennyit ígértünk. Azért az eszméért, hogy a nagy műveltségű magyar uri osztálynak olyan lapot nyujtsunk, mely igényeinek megfelel, mi semmi fáradozást és áldozatot sem tartottunk nagynak, s ígérjük, hogy ezentul is minden erőnket e cél elérésére fordítjuk.

S biztat a remény bennünket, hogy törekvésünk nem lesz hiábavaló. Ismételjük azonban, amit már több ízben volt alkalmunk kifejteni, hogy a teljes siker nem egyedül tőlünk függ, hanem attól a szellemi támogatástól, amelyben a magyar uri osztály saját lapját részesíteni hivatva van. A «Szemle» csak akkor válhatik igazi közlönyévé ez osztálynak, ha tagjai nemesak anyagilag támogatják, hanem eszméik terjesztésére, közvetítésére föl is használják.

Rovataink sokfélesége a legkülönirányúbb működésre nyit tért, sőt mondhatjuk, hogy nincs olyan eszmekör mely vagy képviselve ne volna már lapunkban, vagy az összhang megzavarása nélkül abba beilleszthető ne volna.

Midőn a többszörösen hangoztatott szellemi támogatás szükségére ismételten rámutatunk, indítatva érezzük magunkat, arra az örvendetes körülményre föl hívni a magyar uri osztály tagjainak figyelmét, hogy lapunk, a «Szemle», az első irodalmi vállalat, mely abban a nem várt és nem is remélt kitüntetésben részesült, hogy előfizetői közé az egész ország vezérszereplői beléptek. Magyarországon eddigelé nem volt lap, mely abban a szerencsében részesült volna, hogy az ország legelőkelőbbjei majdnem kivétel nélkül megrendeljék maguknak, s így a «Szemle» s az egyedüli lap, melynek szerkesztősége elmondhatja, hogy akik lapjába irnak, azok az ország vezérei nek irnak.

Lapunk előfizetési föltételeit az utolsó oldalon találja az olvasó.

A «Szemle» szerkesztősége.

Választások előtt.

A lázas izgalommal megindult választási mozgalmak eloszlatják az utóbbi időkben elterjedt aggodalmakat, hogy politikai életünket az indifferentizmus megsibbasztotta. A főrendiház első sikeres akciója a kormány ellen felrázta fásultságukból azokat is, kik elvesztvén hitüket a parlamentarizmus életképességében, idegenkedéssel fordultak el a politikai mozgalmak terétől.

Pedig ezek számosabban vannak és nagyobb sulylyal bírnak, mint a mostani szerepvivők képzelnék. Ép ezért kiszámíthatatlanok a választások eredményei és ép ezért fordul feléjük oly élénken a közfigyelem, mint már régen nem.

Melyik párt fog kiválni diadalmasan? A kormánypárt, bár mennyire hirdesse is az ellenzék, hogy ingadozik, szokott és jól kipróbált eszközeivel erősebben működik, mint bármikor. Szervezve jobban van, mint az ellenzéki pártok bármelyike, de ha a választásoknál az elvi szempontok lesznek határozók, ugy ez előnye igen kétes becsü lesz, mert tagjainak csupán egy politikai elve van: eujus regio, ejus religio.

A közjogi ellenzék a mult választásoknál nagy tért hódított és a mostaniaknál még nagyobbat remél hódítani. A könnyen lelkesülők közül sokan fognak hozzája csatlakozni, bár nehéz megérteni, mennyiben üdvös a

hazára minden előforduló politikai baj okául egy törvénycikket hozni fel és annak eltörlésétől várni minden elképzelhető jót és emellett érintetlenül hagyni minden igazi eszközt a bajok elhárítására és az előnyök kivívására. Az örökös vizályok e párt körében abból erednek, hogy a legkülömbözőbb elvű emberek, kik csupán e törvénycikkek felfogásában egyeznek meg, egyesültek benne, és egymással összeférni nem tudnak.

Azok a férfiak, kiknek szilárd és a tényleges viszonyok beható vizsgálatából eredő elveik vannak és akik komoly törekvéssel és képességgel is bírnak ezek érvényesítésére, a mérsékelt ellenzékben egyesültek. Ép azért mert ők minden felmerülő kérdést elvi alapon törekszenek megoldani és mindegyikük a legnagyobb határozottsággal nyilvánítja elveit, merülnek fel tagjai közt némely kérdésben elvi ellentétek, melyek azonban a más két pártban számosabbak, tarkábbak és kicsinyesebbek.

És mégis kétes e párt diadala a választásoknál, aminek okát a legnagyobb német bölcsepsz kifejezésével így jelölhetjük meg: *elende Capacität der Menge.*

A most uralkodó kormányrendszer még több oly parlamenti árnyalatot szült, melyek nem egyebek politikai körjelenségeknél: az antiszemiták, a nemzetiségiék és a pártonkivüliek árnyalatait, melyek magukban gyöngék, de mint bomlasztó elemek veszélyt, vagy legalább zavart okozhatnak.

Vajha sikerülne a nemzetnek ép azokat választani, kik érdekeit legtisztábban képesek megvalósítani és vajha vezetnének az új választások egészségesebb pártviszonyokra.

Dr. Korodá Pál.

A nemzet akarata.

Még egy-két hó és újra fel fognak tűnni a lobogó zászlók, melyek alá a nép választottjai sereglenek, hogy édes-mázos szavakkal, aranyos ígéretekkel megnyissák magok előtt a parnasszusra vezető lépcsőt, honnan tárva az ut az emelkedésre fel a legfelső végsőig. Választás lesz; azt mondják, alighanem az utolsó, mely a munczipiumok egykor oly hatalmas tényezői közrejátszása mellett ejtetik meg; mert a megyei adminisztráció újjászervezésével, a kinevezési rendszer célba vett behozásával nagyon valószínűleg a parlamenti választások is új alapokon indulnak meg s a nemzeti akarat képviseltetése is egészen új arcot nyer.

Nincs fontosabb, sarkalatosabb és kötelezőbb jog a választás jogánál. Gyakorlata legszebb mindazok között, melyeket a polgári élet magával hoz. Jog, egyszersmind kötelesség is, s melynek elmulasztása vagy számba nem vevése, annál inkább a visszaélés vele az államok természetes alapját ingatja meg. Épen ezért nem képzelhető szomorubb dolog, mint az a gyakran tapasztalható körülmény, hogy egyesek hitöket és bizalmukat veszítve az alkotmányos joggyakorlat eredményei iránt, vagy magántekintetektől rendszerüleg tartózkodnak a szavazástól s nem érvényesítik befolyásukat ott épen, ahol nem csupán saját egyéni jóllétökről, de embertársaik nagy sokaságának üdvéről s az államközösség ideális érdekeiről van szó. Egy nagy erkölcsi tévelygés, mely sokkal mélyebben pusztít Magyarországot választó közönségében is,

semhogy a publicisztikának szent kötelessége ne volna ujjal mutatni rá.

Ott, ahol a hagyományos jogok és intézmények iránti tisztelet oly mély gyökereket vert, mint Angliában, hol az állampolgár, kötelességeinek oly világos tudatában nevelve egy perczre sem szünik meg magát, mint egy általában élő organizmus teljes morális felelősségű tagját tekinteni; ott hasonló esetek tán elő sem fordulhatnak. Az ellenkező inkább. Még Disraeli kormányrajutása előtt, mielőtt az angol választási törvény reformja keresztül vitetett volna, egész csoport, már csak történetileg, élő oly helységek léteztek, melyek bár nem egyszer csak egy kopasz fal maradt fenn belőlök, még mindig tényleg képviseltetve voltak az alsóházban. Bárminő czopfosnak lássék is modern szempontból a formaszerecsőnek ez a tulajdajtott kultusza, lehetetlen csodálattal nem adózni az alkotmányos jog ily komoly és mély értelmezése iránt.

Akár a rendi választást, akár az általános szavazatjogot, a közvetett választási rendszert, a magasabb adócenzuson alapuló képviseleti jogot, az utasítási rendszer vagy az érdekképviseletnek és a kisebbségek képviseletének különféle lehetőségeit vegyük tekintetbe, az eltérés legnagyobb tekintetben mindig csak elméleti marad, ha csak azok a tényezők, melyek a polgárok szabad elhatározásának föltételeit képezik, morális tekintetben kifogásolhatóság alá nem esnek. A földolog nem annyira az, hogy miképen választunk, mint inkább, hogy megvan-e a polgároknak az az értelmi és erkölcsi minősültség, mely egy ily nagy horderejű jog tényleges gyakorlatának megfelel. Valóban, meggyőződések nélkül lehetetlen képzelni állampolgárt. A száraz szkeptikus bölcseleőknek, az ideális peszsimistáknak kathedrájokon vagy írószobájokban van helyök, nem pedig az alkotmányos jogélet küzdelmes színterén és érvényesülési harczában, még akkor is, ha állásponjtjuk, meglehet végelemzésben igazabb és jogosultabb volna is. A politika épen a nagy tömegek érdekeinek tudománya s mint ilyen nem állhat meg a negácziók terén, élő hitre, naiv és őszinte, jóhiszemű és egyenes véleményekre van szüksége, s ezért marad örökké befejezetlen, örökké ingadozó, de ezért is érvényesít mindig és minden körülmények között bizonyos részleges, töredékes igazságokat.

Nem kétlem, hogy minden meggyőződés ugy a politikában, mint másutt, lényegesen bizonyos elfogultságból, a szellemi élet megfelelő egyoldalúságából származik, kell ahhoz némi korlátoltság is, vagy legalább is szándékos korlátolása az eszmeörnek, hogy valakinek meggyőződései legyenek. Az igazság lehet meggyőződéssé, de a meggyőződés még magában véve nem igényelheti az igazság nevet. Minden meggyőződés tapasztalatokon épül föl s minden tapasztalat csak részszerű lehet. Ámde az élet szentesíti az önesalódás ama korlátoltságát, mely meggyőződéseket szül s a valóság legalább félig látja magát visszatükrözve azokban a részleges adatokban, melyek egy emberi ítélet meggyőződésszerű alapját képezik. Végre is az állampolgárokat nem lehet és nem szabad meddő gondolkozásra nevelni, nem lehet és nem szabad Faustoknak nézni. A politika tudománya nem igazságokat kutat, hanem jogokat érvényesít és minden észszerű jog érvényesülésében az igazságnak is diadalra jut legalább egy paránya.

És ebben áll a választói akaratnak jogosultsága, s a választási jog kötelező jellegének indokolása. A nevezett nagy lét érdeke követeli azt, hogy minden oly tényezője a közéletnek, melyet hivatása a néppel érintkezésbe hoz, minök a papok, tanítók, tisztviselők, birtokosok stb. ne

mulaszszák el erkölcsileg odahatni, hogy a választó nép fölismerje annak az aktusnak méltóságát, mely által befolyását érvényesítheti a közügyek intézésében, s önértékét helyezze abba, hogy polgári feladatainak eleget tegyen. Lehetetlen az, hogy ha csak némileg tájékozva van is szerepének fontosságáról és horderejéről, lemondjon egy oly jog gyakorlatáról, mely emberi méltóságának öntudatára emeli, annál inkább, hogy megvásárolhatóvá tegye szavazatát, melylyel esetleg megvásárolhatlan politikai előnyök létesítéséhez járulhat hozzá!

Népképviseleti alapon fennálló államrendszert nem lehet képzelní a nép politikai iskolázottsága nélkül, ennél pedig nem lehet magasabb és nemesebb célja a népnevelésnek. Ha Angliában valamely idegen lakó szerződésre lépve egyszerű szegény szállás-adónójével, egész bizalommal feleslegesnek mondja a szerződés írásbeli kiállítását, — «hiszen tudom, hogy úgy sem csal meg» — azonnal kész rá a felelet, mint ez épen egy honfitársunkkal történt pár év előtt: «Bocsánat, uram, az államot nem szabad megkárosítanunk a szerződés után járó illetékekkel.» Milyen magas eszménye e szegény nő is a modern állampolgárnak, ki csak addig érzi magát szabadnak, míg az állam által biztosított jogaival szemben kötelességeinek is eleget tesz!

Mme E. Adam.

A francia intelligencia e kitünősége, a párisi társadalomnak e kiváló asszonya előtt mi is a legőszintébb hódolattal fejezzük ki tiszteletünket.

Azonban épen ő előtte, kinek szellemét s ítélő képességét oly nagyra kell becsülnünk, bár épen ő előtte ne tűnnénk fel ferdén.

Hangoztatták a szemrehányást, hogy az arisztokrácia nem viselkedett úgy hazánk e barátnője iránt, mint azoknak kellett volna, kik a magyar társadalom élén kívánnak állani s akik mint ilyenek a magyar társaság színét kell, hogy képviseljék az idegen előtt.

Rajongó nép vagyunk mi magyarok, könnyen lángra lobbanunk — kivált a szép asszonyért. Nos, a lelkesedés most is a medrén kívül csapja a rokonszenv nyilvánítás aradatát.

Melegen emlékezünk meg arról, hogy Mme E. Adam mily tevékeny részt vett a Szeged javára rendezett ünnepély létesítésén. Értjük hogy egy oly nő mint ő, nem elégszik meg kisebbszerű jótékonyági szerepléssel s hogy ő a felebaráti szeretetnek valami világra szóló ünnepélyét akarta belőle kifejteni. Értjük, hogy Szeged háláját csak nemzetünk iránt való rokonszenvére hivatkozva fogadta, s hogy ez a sympáthia, mely őt viszont egy egész nemzet előtt tette rokonszenvessé, hogy ez élénkebben foglalkoztatta őt Magyarországgal s hogy feltámadt benne az óhaj földünket, népünket színről-szinre látni. — De azt nem értenők, ha e látogatásnak egyéb színezetet tulajdonítanak, mint azt, hogy egyszerűen: egy szelleménél fogva előkelő külföldi kitünőség Magyarországon utazik.

Fogadja őt az írók és művészek társasága mint Juliette Lambert, az írónőt, Mme Stael, Sevigné, George Sand művészetének érdemes örökösét; fogadja őt Szeged város közönsége mint ujjáteremtőjének egyik buzgó részését, adja meg neki kiki, bármely osztályhoz tartozzék is, azt a hódolatot, melyre ő, mint korának legkiválóbb asszonya igényt tarthat, melyet megadni már csak Szeged iránt tanusított jótékonyága miatt is tartozunk, de ne menjünk túl a határon, ne lássunk itt időzésében olyan szereplést,

melyben egyik vagy másik osztály a nemzetet képviselje.

Az arisztokrácia a társasági élet konvenczióinak kere-tén belől kétségkívül megadja neki a honneuröket, ha-nem ha ennek korlátait tullepné — nevetségessé válna. Ne tulozzunk.

B. O. N.

Politikai hírek.

Az országgyűlési képviselöválasztások határidőjéről a márczius 22-iki képviselőházi ülésben a miniszterelnök jelentős nyilatkozatot tett. Madarász József felszólalására ugyanis azt az óhajtást fejezte ki, hogy a választások a földmives osztály nagy mezei munkaidejével össze ne essenek. A munkaidő köztudomás szerint június utolsó napjaiban kezdődik s július végéig tart. 1878-ban augusztus első hetére, 1881-ben július első napjaira estek a választások. Kilátás van rá, hogy most a törvényhozás már május közepén kész lesz a teendőivel s így a választások június 10—20 között végbe mehetnek.

A pápa márczius 24-én tartott consistoriumban a két új hibornok kinevezése alkalmából nagyjelentőségű politikai jellegű beszédet tartott, válaszképen a pápai szék jogai ellen intézett merényletekre. A szent atya megjegyzé, hogy a pápai szék ellenségei eme merényletek után tovább haladnak és minden kigondolható eszközzel arra törekednek, hogy Rómát hatalmukba kerítsék. A pápa ennek következtében is elítélt minden olyan cselekményt, a mely az egyház hátrányára szolgált és az egyház jogait újból megerősítette, nem becsvágyból ugyan, hanem kötelességérzetből. Panaszkodik a fölött, hogy oly ingadozó és bizonytalan bíróság hatáskörébe van utalva, mint pl. a propaganda ügyében. Előreláthatólag — ugymond — még nagyobb csapások is várhatók a pápaságra, ő azonban kész azokat elviselni. A pápaság ellenségei esküt tettek arra, hogy a pápai széket a lehető legnagyobb szélsőségre fogják kényszeríteni. Valódi hazafiak — ugymond a pápa — bizonyára nem fognának ily eljárást tanusítani.

Bismarck herczegnek, mint porosz miniszterelnöknek visszalépéséről keringtek hírek tegnap Berlinben. Igaz ugyan, hogy hivatalos helyről siettek a válságra vonatkozó minden közleményt megczáfolni, de hogy némi alapja volt e hiresztelésnek, bizonyítja, hogy komoly s rendesen jól értesült lapok foglalkoztak a kétségkívül meglepő eseménynyel, mely beszéd tárgyát képezte parlamenti körökben is. E körök felfogása szerint a válság az egyházpolitikai vita utóhatása gyanánt jelentkezett volna. Puttkamer miniszter ugyanis erélyesen sürgeti az egyházpolitikai törvények revisióját, míg Gossler cultusminiszter Bismarck herczeggel egyetértőn, inkább várakozó álláspontot foglal el s a már kidolgozott javaslatot visszatartotta. Feltűnt utólag az is, hogy Puttkamer a közelebb lefolyt napokban ismételtén kihallgatáson volt a császárnál, főleg a márczius 16-ki minisztertanács után, a melyben állítólag élénk viták folytak le. A berlini lapok közül a «National-Zeitung» foglalkozik a tárggyal s azt hiszi, hogy a Bismarck herczeg s Puttkamer közt fölmerült differentiák aligha lesznek kiegyenlíthetők, mert Bismarck határozottan kijelentette volna, hogy vagy ő, vagy Puttkamer megy. A «Post» szintén tudomásul veszi e híreket, de hozzáteszi, hogy azok koraiak; egészben véve azonban valószínűek. A cancellár lapja, a «Norddeutsche Allgemeine Zeitung» hallgat.

IRODALOM.

Egy apa emlékiratai.

Emlékezem, menykő álmos voltam. Január 4-ike volt — az esti kimaradásokban átkozottul bő egy hónap — s alig éreztem magam ágyban, egy száraz «jó éjszakát» után készültem elaludni. Fáradságos egy készülődés, anynyit mondhatok.

Feleségemnek egész mániája (s pedig sok mániája van.) hogy mindennap laposra veri párnáját, hogy feje alacsonyban feküdjék.

Még ha csak a magáét verné. De, dehogy. Azalatt az ürügy alatt, hogy «igy jó» — piff, paff! — mindkettőnkét megdolgozza. Már pedig én magasan szeretem a fejemet. Ilyenkor aztán szitkozódok mérgemben, és ez minden este így megy.

— Ördög és pokol! (Bocsánat!) . . . Esküszöm, hogy utoljára történt. — És azért már tizennyolcz eszten-deje tart.

Ma este sem maradt el. Mikor a párnát jól megtapogatta, én is megtapogattam, de ellenkező irányban, tudják, hogy felfuvódjék, s a mellett — szokásom szerint — átkozódtam.

— Ördög és pokol! (Bocsánat!) . . . Esküszöm, hogy utoljára történik. Hanem feleségem — kit ez rendesen nagyon mulattatott, s ki soha sem mulasztotta el a meg-pukkadásig nevetni a dolgon — ez alkalommal komoly maradt.

Nem felelt «jó éjt» kívánásomra, s nem tagadom, vártam már, hogy valahol egy barátságos csipésben részesít, mert az is mániája a feleségemnek, hogy megcsip valahol, ha valami mondanivalója van.

Vártam, csak vártam, midőn egyszer egy recsesenést hallok. Feleségem fordult meg. Kissé nehéz a feleségem, ha . . . És anélkül, hogy legkevésbé is megcsipne, hátbábök ujjával.

— Alszol-e kapitánykám?

Ha feleségem hízelegni akar, mindig «kapitánykám»-nak szólít s ez egészen megifjít, mert tizennyolcz eszten-deje már, hogy kvittiroztam.

A dolognak rendkívül komolynak kellett lennie, hogy ennyire megfélekedezék kedvenc szokásairól. — Kérdőjellé idomítottam az arczomat, s ő nyugodtan, hidegen folytató:

«Tudod-e barátom, hogy holnapután Czilike születésnapja. Holnapután reggel, hat óra, 39 perczkor tölti be 16-ik évét.»

Ha tudom-e? Hiszen három hét óta ismételték mindennap: «Nemde barátom, elmégysz Solomonsohn-hoz, azért a türkisz-garnitúráért?» Igaz, hogy nem mentem el, de végre is mindegy.

— Ördög és pokol! S dühösen hátat fordítottam és nem feleltem.

Más abban hagyta volna a dolgot. Másnapra halasztott volna egy ily csekélyfontosságú ügyet, nem igaz? — De önök nem ismerik a feleségemet, neki mániája az üldözés. — És ime már tizennyolcz év óta . . . teringette! . . .

— Állj meg csak! . . . Hallod-e?

Légfuvolaszerűbb hangját vette föl, oly hangot, mely a szívbe hatol.

— Fiacskám . . . beszédek van . . . igen komoly dolog . . . kérlek . . . Czilike holnapután lesz . . . holnapután . . . 6 óra 39 perczkor . . . emlékszel-e?

— Oh igen, emlékszem. Milyen borzasztó éjszakát töltöttél velem; milyen szörnyű éjszakát!

Azután így folytatta:

— Be kell vezetnünk a világba. Tudod, mondtam már, hogy tizenhét éves korában . . . Engem csak tizennyolcz éves koromban vezettek be. Ez késő, nagyon késő! — De onnan van, hogy papám irtózott az emberektől; ellenben te . . .

— Hm! Hm!

— Ellenben te . . . Végre is barátom, fogadni kell. A világba kell lépni. — Teljesitened kell apai kötelességedet!

Most már mindent értettem.

Nem azért mondom, hogy dicsekedjem, de tizenhét év óta hiven betöltöttem atyai kötelességeimet. Ott van Czilike, megmondja. Czilikének mániája az üldözés, mint anyjának, ki így nevelte kicsi korától óta.

Reggel a mint a nyolczat üti, elkezd kopogtatni ajtómat: kop! kop! Ez azért van, hogy teljesítem atyai kötelességeimet.

Én alszom. Azt hiszik önök, hogy abban hagyja! Ah nem ismerik Czilikét. Egész az anyja.

Kop! kop! kop!

Igy tart ez egy óráig. Van mitől fölébredjen az egész Muzeum-körut.

Mindazonáltal nem moczczanak. — Mit akarnak? Az a legédesebb álmom. Utoljára — belefáradva a harcba — fölásítok:

— Nos! Ki az?

És az atyai kötelmek kezdetöket veszik. Negyedóraig ölelkezünk. Czilikének mániája az ölelgetőzés.

— Jól aludtál, kis papa? Oh! milyen meleged van. Ügyelj nehogy meghülj. Takard el a karodat . . . Takard el mindjárt! Ha mama megtudná . . .

S hogy megakadályozzon karom kinyújtásában, ott silbakol ágyam mellett s fennhangon olvassa az ujságot. Czilikének mániája a fennhangon olvasás, csak úgy, mint anyjának. Pedig nem valami jó lábon áll a hangsúlylyal. Az ördögbe is, hát mire tanítják akkor a növeldeben?

Reggelinél rendes felkiáltások, hogy:

— Ne egyél olyan gyorsan, kis papa! — Még megbetegszel!

— Tudom, hogy akarsz még egy kilfit, ah! te nagyon szereted a *Matheidesz* killicit, nemde? mert ropogósak.

Végre is a zongorához megy, nem a nélkül, hogy még vagy öt perczig meg ne ölelgesen. Ott marad egy óra hosszán át. Ez a váltáság órája, melyben megpihenek apai kötelességeimtől.

Hanem egyszerre, paf! Czilike dolgozó-szobámba szalad, csak azért, hogy megtöltse pipámat, s attól fogva nem hagy el, megigazítja nyakkendőmet, tüzet hoz, szét-huzza a függönyöket s megöl azzal az örökös kérdéssel:

— Jól van így, kis papa?

Ah! én igen sokat szenvedek . . . Nem szabad nekem egyetlenegyszer sem magamnak tenni a cukrot kávémba, magamnak vágni föl «Budapesti Szemlém»-et, vagy asztal után összehajtani az asztalkendőt. — Soha, 17 hosszú év alatt nem ihattam kávémat föl nélkül, — azon ürügy alatt, hogy így szeretem.

Pedig gyűlölöm, utálok ezt az átkozott fölet.

Élet-e az, kérdem, reggel és este süteményekkel tömetni agyon? Czilikének mániája a cukorsütemény. — Hát még a születés-napok? Végkép hálósipkák és pán-tollik alá vagyok temetve. Vigyen el az ördög, ha nem elmenne ez a Czilike helyettem misére, meg gyónni is.

A kis kedvenczek.

Estve, ha pihenni akarok, elő a kedvencz nótákkal, darabokkal, teszem a Sonate pathetique, a Naika-valczer és a C moll-concert. Szerencse, hogy nem rendelkezik elaltatásomra egy csomó Talichnitz-féle kiadással.

Nem, egyáltalában nem kellemes dolog apának lenni. Minden szó és panasz nélkül türtem, mert a klasszikus apák közé tartozom. De tizenhét évi lelkiismeretes kötelesség-teljesítés után végre is jogom volna kissé megnyugodni. Hanem dehogy, mindez csak előjáték volt. — Első-osztályu atyai kötelesség. De létezik egy másodosztályu is, és ez pedig sokkal borzasztóbb. Nem olyan apró-cseprő nappali gondok, hanem valóságos éjjeli szolgálat frakkban és tetőtől-talpig kiöltözve. — Czilike belépendő volt a világba s nekem kellett hozzá kíséretet szolgáltatnom.

Patvarba! — Most bántam meg csak igazán, hogy a leányom nem született fiúnak. A fiut bedugják egyszerűen egy collegiumba, s minden atyai kötelesség a tandíj pontos befizetése és semmi több. — De Czilike . . . . br!

Inkább a Danaidák hordójának lenni.

Márczius 1884. Épen ma két hete, hogy a tényleges szolgálatot megkezdtem. Eredmény: 13 bál-, thea-estély. Roppant módon álmos vagyok; nem tudok egy helyen öt percig ülni, rögtön horkolni kezdek. Szép dolog egy kiszolgált lovas-kapitánytól.

Egy pillanatom sincs; le kellett mondanom minden komoly foglalkozásról, dohányzásról, kártyáról, klubról. Csupán whistet játszom; ez minden. A whist-játék az apai kötelességek közé tartozik.

Este hét órától fegyverben kell állnom. A jelszó ki van adva; megnyitni a kasszát, beszélni a csinos birtokról, a vadászatokról, melyek ott történni szoktak, az előkelő szomszédságról, a báróról, a vén grófnőről stb. Feleségem előre megírta szerepemet. — Eltiltott a dohányzó szobától, eltiltott a káromkodástól. «Hisz ez nagyon könnyű — szokta mondani — gondold csak, hogy leendő vőddel beszélsz.»

Félre kell tehát tenni a politikát, ellenben folyvást Czilikéről kell beszélni; milyen jól zenél, milyen művelt, meg ez, meg az. — Ah! nem, az apai kötelesség nem éppen rózsákra vetett ág. — De, ha még csak ennyi volna!

Becsületemre! ha látnának a bálban, az ajtószárnyhoz vetve hátamat, izzadságban fürödve, s folyvást Czilikét tartva szemmel, kit ezek az urak adnak kézről-kézre, mint valami vaniliás fagyaltot, mondom, becsületemre, megszánnának.

Két óra felé hozzám jó lányom.

— Nemde, kis papa, maradsz még a kotillonra? Tudod, engageirozva vagyok. Igen? Megyek megmondom mamának, hogy jól mulatsz.

És huss! a következő perczben már eltűnik.

Azután unalomból elkezdem szemlélni sorra a tánczosokat.

— Ej, ej! No nézd csak! Ördög adta! Hát hogy ha nem szoritnád olyan erősen magadhoz, hallod-e te odalenn?

Különösen egy magas barna van közöttük. Nem utolsó legény, meg kell adni, hanem. . . . . Az ember mindenütt reá bukkan. Ugy kell lenni, hogy értik egymást Czilikével. Mikor udvarolni látom leányomnak egy halk «Ördög-adtát» mormogok, hogy nehogy meghallja jövődöbeli vöm.

Három óra, négy óra, öt óra, még nem mennek haza. Végre hajnalhasadáskor haza megyünk. De nehogy azt

higyjék, hogy aludni hagynak. A világért sem. Most jó csak a feleségem társalgási órája; mert neki mániája a társalgás.

— Láttad azt a magas barnát? Tudod, hogy báró? Háromszázezer forintja van neki magának, azonkívül nagy fekvősége s az anyja beteges, stb.

Ápr. 15. Vége a fennhangon olvasásnak, vége a pipatömésnek. Most már reggelenként is szolgálatba vagyok fogva. A ligetbe kell kísérem a kisasszonyt. Mert Czilike lovagol. És valahányszor ketten kilovaglunk, mindannyiszor véletlenül a magas barnát is találjuk. Ah! hogy bosszant ez a magas barna!

Délután jönnek a látogatások. Ide-oda kell szaladgálnom s tudakolódni a magas barna után, beszédbe ereszkednem házmesterével s meggyóntatnom őt egyről-másról. Teringette! Ördög és pokol! És még egyszer teringette! (Veszik észre, hogy egészen visszakapom a bátorságomat jövődöbeli vöm távollétében?)

Ha véletlenül délelőttökint egy kis sziestát tartok, látni kell a feleségem arcát.

— Fáradt vagy? És ugyan mitől? Talán csak nem az a négy rongyos bál?

Czilike pedig folyvást eláraszt cukrokkal. A legkisebb hüm-hümmre katarzetlikkel töm meg. Mert végre, ha akarják is halálot, de nem azonnal. Időt kell hagyni a magas barnának. De ha egyszer rendben lesz a dolog s én betöltöttem atyai kötelességemet, akkor ugy-e bár, kegyes engedelmeikkel mehetek?

Ma reggel ép szobámban aludtam, míg Czilike és anyja valami kosztüm felett tanácskoztak. «Három-négy órai szünetre számíthatok» gondolám magamban.

— Vegyünk valami mintát elő.

— Ah! Az igaz.

Czilike lassan benyit, hogy egy divatképet kikeressen. Fölebredek, magamhoz hívom, kidörzsölöm szemeimet, s aztán komoly arcczal szólok:

— Hallod-e? Már nyakig vagyok a bálaitokkal. Szivtultengésben szenvedek, chronikus gyomorhajom van, vesebántalmam és még három vagy négy halálos betegségem. Orvosom mondta tegnap. Mondd, hát kívánod-e halálot? Hát nem vagyok példányszerű apa? Nem betöltöttem atyai kötelességemet? Mi? Nos hát? . . . . akkor hát. . . . végre is Czilike, gondolod-e, hogy ez soká fog még így tartani?

Nem felelt rögtön, de körülölelve nyakamat, lassan lassan sugta fülembe:

— Kis apa! . . . . Nem, nem hiszem.

Április 30. Diadal! Nincs több atyai kötelesség. Mert az udvarlásról nem is érdemes beszélni. Az apák kötelessége az, hogy horkoljanak az udvarlás alatt.

Tehát a magas barna nyilatkozott. Czilike ugyan nagyon fiatal még, de a parthie oly szép, hogy kár volna elszalasztani.

Tegnap dőlt el a dolog. Gondolhatják, hogy sejtettem valamit. Minden lépésre magas barnát találni, nem természetes dolog.

Röviden, tegnap este kissé elszunyadtam karszékemben, az előtte való napi batyuból fáradalmi következtében, amikor egyszerre legyintést érzek homlokomon Czilike csókolt meg. Hiszen tudja, hogy mamája. . . .

— Nos? Mi baj? Igen nagyot horkoltam-e, vagy pedig ma is szolgálatban leszek? Czilike csak kipirult arcczal nevetett és igen furesán nézett ki. Aztán a fuladásig ölelgette nyakamat. Amint megjegyeztem, hogy halálra üldöz, szaggatottan felelt:

— Oh nem! Most már.....haha!.....most már lefeküdhetsz kis apa!

Május 20. Megvan! Mától fova szabad lesz mondani: «Ördög adta!» a magas barna előtt is. Mert többé már nem jövődöbeli, hanem jelenbeli vöm a semmirekellő!

Május 25. Milyen ostobák a férfiak, különösen mikor apák. Mióta Czilike elment, minden üres lett előttem. Lassankint megszoktam, hogy reggeltől-estig boszantsanak. És most már minden megváltozott. A pokolba! Nem mintha hiját érezném, de végre is.....

Nini nem magamnak kellett-e pipára gyujtanom ma reggel?

De legalább magam vághatom fel ujságaimat, magam göngyölhetem össze asztalkendőmet, magam választhatom ki nadrágom színeit s nem vagyok örökösen a «sonate pathétique»-re kárhozlatva.

Ugy kell neked, magas barna! Most már téged csokolgatnak, a te nyakkendőd csokrát igazgatják, a te kávédat cukrozzák, a te születésnapodat ünneplik hálósipkakkal és pantoflikkal s neked olvasnak esténként fennhangon. Hugo regények, zsámoly a láb alá, föl a kávéba, mind, mind téged illet most. Pedig utóljára nem is volt olyan rossz dolog.

Junius 2. A multkor, épen mikor feküdni mentem, kezeimet dörzsölgetve ismételtetem, e nap már ötveneszer:

— Ah! Milyen jó, mikor az ember máreleget tett apai kötelességeinek. Ördög adta! — Feleségem végig nézett rajtam, szokott ellenmondási modorával szólt:

— Várj csak, várj! Még nincs vége. Hátra vannak még a nagyapai kötelességek.

Feleségemnek mániája az unokák.

No, ami azt illeti, nekem is, hanem csak a kis leányok. Szeretnék akár egy tuczatot belőlök. Eh mit! Hisz ugy sem én fogom őket a világba vezetni. Legalább akkor majd megtanítanak a magas barnát is keztyübe dudálni.

Kankalin.

A kis kedvenczek.

(Képünkhöz).

Szereti báránykáit, mert oly ártatlanok, mint ő maga, gondoza őket, szalagot köt nyakuk köré, maga itatja meg kis kezeivel. Ki ne szemlélné örömmel e képet, és ki ne gondolna szívesen a falusi élet egyszerű kellemeire, melyeket Virgil az ókorban oly hévvel énekelt meg, mint Puskin a mi időnkben?

Egy főuri tengerész naplójából.

GRÓF HORVÁTH-THOLDY KOZMÁTÓL.

Bahia (Brazília) 1884. febr. 16.

Szállás után jártam a városban, mert köhögésem miatt itt kell maradnom, s utközben parancsnokunkkal találkoztam, ki az osztrák-magyar konzul társaságában jött felém. Az ösmerkedés gyorsan ment s csakhamar bizalmas társalgás fejlődött ki köztünk. Végül a konzul meghítt magához ebédre, mit én elfogadtam. Késő este volt, mikor távozásra gondoltam, a konzul azonban oly barátságos volt, hogy külön szobát* rendeztetett be számomra s kijelentette, hogy egész itt létem alatt vendége fogok maradni — ha ugy tetszik. Ennél jobbat nem kívánhattam magamnak s azon éjjel először feküdtem ismét ágyban — oly hosszú idő után. Ez 11-én történt. Azóta

a konzul vendége vagyok, ki nejével együtt mindent megtesz ápolásomra. A konzul neje brazíliai nő, s foglalkozik a gyógyászáttal is, és több szert adott, melyek használtak, ugy hogy most már jobban érzem magamat. Nem képzelhetik milyen érzés az, hogy itt a távolban betegen oly emberekre találtam, kik ugy ápolnak, mintha saját gyermekük volnék. Mily keserves lett volna valami vendéglőbe menni, s e nagy városban ismeretlenül, elhagyatva feküdni kórágyon!

Mint említém, csakhamar jobban éreztem magamat, s ugy volt, hogy 16-án már elutazom. De köhögésem ismét erősebb lett — mit egy véletlen tengeri fürdőnek tulajdonítok. — A konzul és családja marasztaltak s én ismét engedtem meghívásuknak. Naponkint hosszabb sétákat teszek, s gyönyörködöm a festői vidékben. A konzul villája, hol szállva vagyok, negyedmérföldnyire fekszik a várostól, s lóvonatu vasut köti vele össze. Villásreggeli után rendszeren ezen utazom be a várost s környékét.

Bahia a tengerről tekintve ritka szép látványt nyújt. A tenger partján elnyúló hosszú dombon fekszik, pálmaligetek közt. A tropikus égélj egész pompáját kifejti e vidéken; száz és százféle csodás alkatu növény ötlük szemünkbe, a zordonabb világrész szülöttje előtt mind új dolgok azok.

S a várost környező villák egész serege, mindenik egy egy tündérszépségű kert közepén. Megösmékedtem egy itteni családdal s látogatást tettem náluk. A pálmák minden faja köríti villájukat, s kertjükben egy mesés nagyságu mangofa terjeszti roppant sátorát. Otszáz ember fér el alatta. S mind az a szabad természet műve, az emberi kezek munkája nagyon kevéssel járulhat a tájék szepítéséhez. Ott is, hol vadon tenyészik a tropikus növényzet, alig győzünk betelni a gyönyörrel. Egyszer kirándultam Rio Vertuelhióba, hova szintén lóvasut vezet. Két órai ut az, s oly meglepő szépségű, minőről a mi égéljunk alatt született embernek halvány fogalmai sem lehetnek. Pálmák és banánok erdeje borítja a völgyet, melyen át haladtunk; néhol oly sűrűen, hogy a kocsi oldalait surolják a pálmák ágai. Azután kiértünk egy folyó partjára, a parton tul ugyanaz a látvány roppant levelü pálmák és banánok a viz csillogó tükrében esedálva önszépségüket. S minő volt a hazatérés az alkony óráiban! A lég oly illatossá vált, hogy szinte kábitott és édes álomra csábitotta az élvezettől mámoros idegeket.

Egy másik kirándulást is tettem, *Toledad* nevü kis városba. Itt egy apácza-kolostor van, melynek lakói művirágkészítéssel foglalkoznak, a virágokat madártollakból készítik. Látogatást tettem a kolostorban, s az elfogadó szobába beeresztettek. A szobát közepén vasrács választja ketté, a látogatók csak ezen át beszélhetnek az apáczákkal. A virágokat lapáton nyújtják ki, hogy kezeiket se érinthesse senki sem.

*

Bahiáról és lakosairól is valamit. A város két részből áll. Az alsó városban csupa kereskedő nép lakik, az egész tele van házakkal és raktárakkal. A felső város — hová gözsikló visz föl, szerezcsenek városának nevezetik, minthogy lakosai nagy részt feketék. Az itteni szerezcsent nem lehet szépnek mondani. A férfiak azonban mind szálas emberek, s rendkívül erősek; olyan terheket elbirnak, hogy hihetetlennek találná, a ki nem látta. Az asszonyok nem oly rutak mint általában a szerezcsen nők, mindazáltal távol állanak attól, hogy csak kellemeseknek is legyenek nevezhetőek. Egyedül az tesz rajtok jó benyomást, hogy mindig vakítóan fehér tisztaságu

ruhát viselnek — derékon felül, szoknyájuk azonban rendesen rikitó színű. A szerecsenek nagyobb része — mintegy 10,000 fő — még mindig rabszolgaságban sínlődik, helyzetük azonban nem mindig oly rossz, mint az ember hinné. A konzulnál is van egy, aki, habár felszabadult, megmaradt nála szolgálatban. Hűségét dicserni halottam, a konzul még pénzkezeléssel is megbizta.

Trenk Frigyes s a király-leány.

Képünkhöz.

Trenk Frigyes e balsorsu rokonszenves kalandor 1726. február 16-án született Königsbergben, hol atyja, ki őt szellemileg és testileg kitünően kiképezte, tábornok volt. Nagy Frigyesnek féltűnt a szép, erőteljes, művelt ifju, felvette őt kedvencz gárdájába, néhány hét alatt tiszté nevezte ki és elhalmozta kegyeivel. E kitüntetések növelték Trenk önbizalmát, de egyuttal ellenségei irigységét is. Csakhamar a legforróbb szerelem fejlődött közte és a király legifjabb testvére, a szép Amália hercegnő között. Azonban irigy szemek észrevették e viszonyt és besugták a királynak. Képünk egy szerencsétlen találkozót ábrázol a mont-bijoui kertben. Trenk Amália előtt térdel, míg a háttérben a bokrok mögött Nagy Frigyes jelenik meg, Jasinszki gárdakapitány kíséretében. Frigyes magánkívül volt haragiában, de testvére iránti tekintetből leküzdötte azt, visszament a várba, másnap Trenket bebörtönöztette és testvérét komolyan megintette. A második siléziai háboru kitörésekor a király szabadon bocsátotta és segédtisztvé nevezte ki Trenket, azonban midőn nyomára jött annak, hogy Amáliával levelez, a glatzi várba záratta, honnan Trenk több sikertelen kísérlet után 1747-ben Bécsbe szökött ott az osztrák hadseregbe lépett és kapitányi rangra emelkedett, azonban Frigyes sürgetésére kiadták őt. A felbőszült király Magdeburgban egy tiz lábnyi szélességű és nyolcz lábnyi hosszúságú pinczébe záratta, hol 1763-ig kinlódott. A forradalom kitörésekor Párisba ment, hol Robespierre mint porosz kémét lefejeztette 1794. július 25-én. Amália hercegnő, mint Helojza a quendlinburgi kolostorba zárkózott, csakhamar apátnő lett és holtig siratta szerencsétlen kedvesét.

Az arczképfestészet a képkiallitáson.

Benczur. — Paczka. — Vastagh. — Tölgyessy. — Conröder.

Közönségesen az arczképektől csak azt kívánjuk, hogy hasonló legyen. Ha nem hasonló, akkor nem is jó arczkép. A nagy közönség fennséges kritikája előtt a portraifestészet, mint művészet, mostoha sorsban is részesül. Mert hát, ha a hasonlatosság a legfőbb kívánalom, ezt a fényképezésnél jobban nem lehet kielégíteni. — A festett arczképet a köznapi életben jóformán csak a festék, a színezés teszi becsesebbé a nem műértő előtt.

A műértő meg azt mondja: eh, mit, az arczképen — művészi értelmében mondva e szót — a hasonlatosság másodrendű dolog; a hasonlatosságot a fénykép is eltalálja. A világ legművészibb portraifjei közé számíttjuk Michel Angelonak a két Medici szoborképét a florenczi baptisteriumban, — pedig biztosan tudjuk, hogy a hasonlatosság édes kevés bennök. A művészi arczkép az, mely az embert jellemzően állítja élénk.

De hát ez tulzás. Annyi azonban áll, hogy van valami, ami a színezés és kézimunkán felül is valami pótolhatatlan becsét ad a művészi arczképnek a fotográfia fölött, holott ez az eredetinek lehető leghivebb, legpontosabb másolata. Az a valami nem lehet más, mint a művész szellemének, érzékének az a munkája, mely az egyéni kiválaszt bizonyos dolgokat, bizonyos sajátságos vonásokat, olyanokat, melyek épen ezt vagy azt az embert különösen jellemzik. A fénykép egyformán tünteti fel azokat a dolgokat, melyek semmiben sem különböztetik meg ezt az egyént amattól, azzal együtt, amiben épen sajátsága rejlik. A művész ellenben az elsőfeléket mellőzi s az utóbbiakat tulozza.

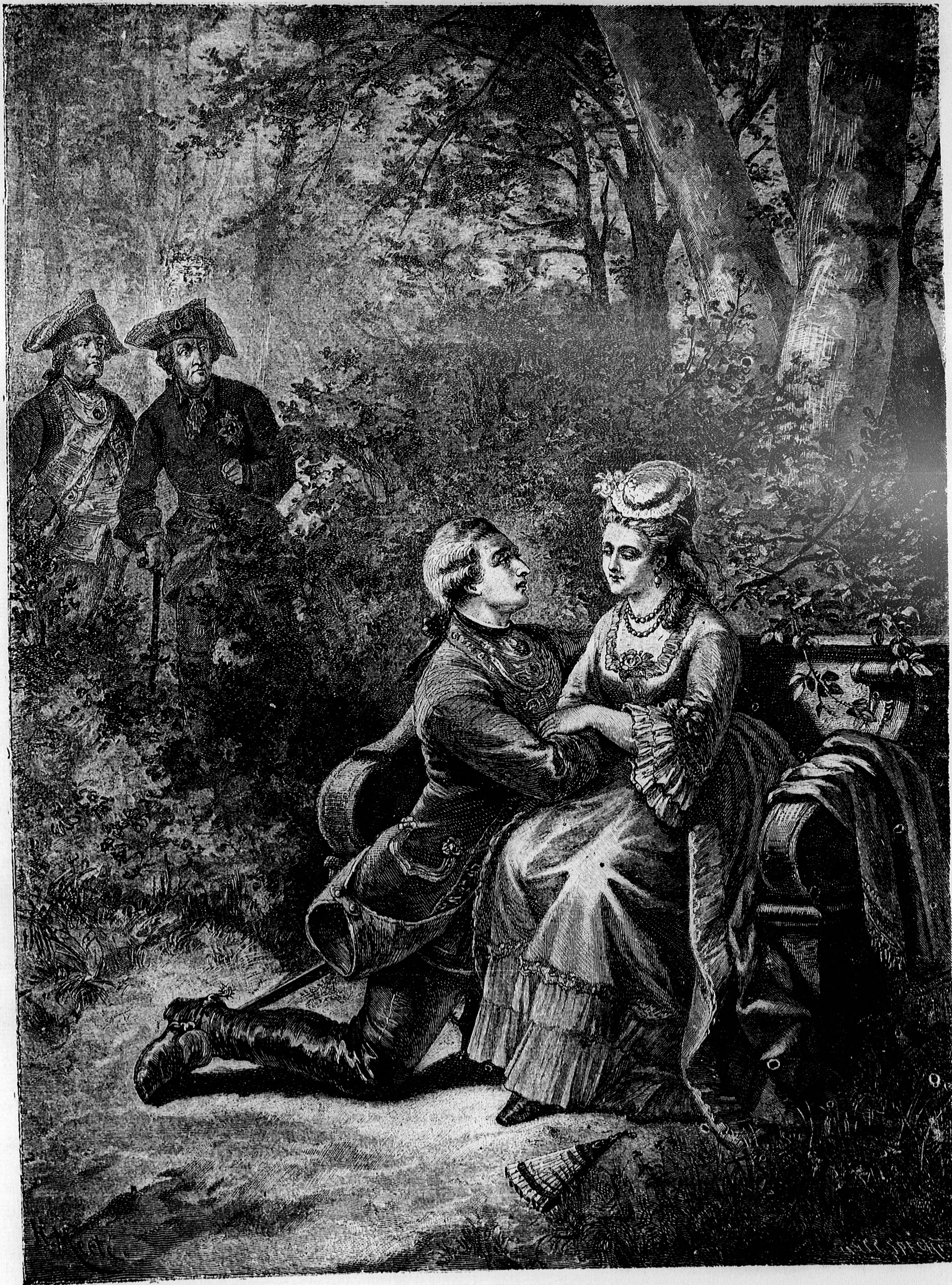
Attól, a mit a köznapi életben arczkifejezésnek nevezünk, olyan nagy a távolság ahoz, a mit alatta művészi értelemben értünk, mint a szójárásban használt «jellem» szó s ennek irodalmi értelme között. Nos, minő végtelen feladat egy ember jellemének a kidomborítása? A nagyvilágban, az utcán, a ruha az ember jelleme; de aztán a közönséges ujságírói ember-jellemzésektől, Turgenjew, Balzac, Flaubert, hatalmas pszichologiai jellemzéseig, minő végtelen variáció, — csak úgy, mint a portraifestészetben.

A műcsarnok mostani kép-kiallitásán hazai portraifestőink kiválóbbjai kerültek érdekes összehasonlításra egybe.

Vegyük az elsőt, *Benczur*, ki gróf Szapáry Géza arczképét állítja ki. Lássuk az ő ragyogó ecsetje hogyan fest. Ah, kétségtelen, az első tekintetre látszik, ő mindenekelőtt saját brillians stíljét festi, azaz, hogy mindenekelőtt a ragyogó stíl az ő művészi oldala. Önök ismerhetnek ilyen írókat az irodalomban, olyanokat, akik alakjaikat a legelevenebb színekben tudják előállítani, mindenféle apró-cseprő epizódokat rendkívül élénk vervevel adnak elő, ha azt írják le, hogy ez az ember így állott, önök maguk előtt látják, hogy csakugyan nagyon természetes, hogy így. Egy főúr, egy arisztokrata, a fiúmei volt kormányzóhoz pl. csakugyan illik ez az állás, illik hozzá, hogy fejét így fordítsa, hogy kardját így fogja. És nemesak hogy olyan összefüggően, olyan egyöntetűen, arányosan van minden elmondva, hogy az ember az egész alakot elevenen látja maga előtt, hanem még különösen gyönyörködik abban, — látszik is a művésznak ebben telt passziója, talán tulságosan is látszik — hogy mindent csillogtasson rajta, hogy minden részletet egy-egy «schlagwort»-tal hangsulyozzon — és ő nagyon szereti a «schlagwort»-okat; mindegy, tud velök bánni, igazi virtuoz az előadás művészetében.

Itt egy másik, *Paczka*, fiatal ember, a «Tékozló fiú», meg az «Emese álma» ismert szerzője. Álljunk meg a gróf Wilczekné portraifja előtt. Ez egészen más; egészen más iskola, más irány. Amaz stíl — ez pszichologia. — Kissé száraz, de finom, nagyon finom pszichologia. Ez az ember erősen gondolkodik, mielőtt alakját leírja. — Bonczol, analizál. Nem keresi a tetszetős dolgokat, nem törődik azzal, hogy az olvasó ezt keresi mindenekelőtt, hanem valami komoly értelmet akar az egészben feltüntetni. Ő egyenesen az egyén lelkének a mélyébe akar hatni — nézzék mennyi jóság, okosság ül azon az arczon — innen fejti ki, mintha ebből magyarázná meg a lényét, milyen finomsággal követi az egyes vonásokat, tulozni nem szeret, még ha csábító is az alkalom, mert ő csak azt akarja festeni, amit lát, amit ért, ami igaz. Amit mond, az izléssel választékosan, meggondoltan van elmondva; nem lármáz s azért sokan nem is veszik őt észre, hanem akik figyelemmel olvassák, élvezik. — Az ilyen pszichologizáló szellem megesik, hogy nem ér-

Trenk Frigyes s a király-leány.

dekli öt minden thema egyformán, ezekről természetesen nem is szól aztán oly vonzóan.

Vastagh, az ő nevét az ujságokban gyakran olvassuk, mindig van neki egy pár arcképe, a rendes napi szükségletet leginkább ő fedezi. Igazi journalista, tárczairó-szellem, de a javából. Egy pár vonással talál; a mit leír, «jól van megírva», — a mint a szerkesztőségekben mondják. Az emberek szívesen olvassák, különösen mert könnyen, érthetően, világosan ír, szóval: érti a mester-ségét s ismeri a publikum szája ízét. Somsich Pál a czikk czíme.

Tölgyessy meg az idillikus novella-stilt képviseli. Valami kedves novella-stil lengi körül azt a két gyermeket, melyet most leírt. Ugy meg tudja választani a hangot, az elbeszélés hangját, mely hozzájuk illik: kedély, igazi őszinte kedély szól belőlük. Szóval írójukon látszik, hogy igazi tehetség.

Conröder — ő olyan ügyes csevegő, a napilap rovatai alatt.

Csak ismertetésül szolgáljon e czikk: nagyon ajánljuk nevezett szerzők műveinek elolvasását.

— h — y.

S P O R T.

A sport és a magyar ifjuság.

Az angol esquire, ha fölemésztette vagyonát, elmegy Afrikába, Ázsiába farmerkedni, vagy felfedezéseket csinálni és utirányzót írni, a francia szeretőt keres vagy jó párthiet csinál és helyreüti az egyensúlyt háztartásában, a magyar gentry se egyiket se másikat nem teszi, hanem iszik, úgy végzi, amint kezdte. Legfőleg még kinevezeti magát tiszteletbeli rendőrfogalmazónak, s hajtóvadászatot rendez: a nem történeti nevekre: más szavakkal boszut áll a histórián, mely őt félrelökte pályautiából.

Soha nagyobb és megrázóbb tragikumát a történelemnek, mint az, mely az újabb gentry-generáció szellemi fejlődését jellemzi. Egy nemzet öngyilkossági rohama közepette jött a világra, s magában hordja a halál magját, mely végzetesen nő és csirázik lelke mélyében. A forradalom utáni idők kétségbeesése, egy fásult, rideg közöny, mely a nemzet minden erejét megbénította s az erkölcsi és értelmi stagnáció állapotára juttatta, ezek képezik bölesőjének első benyomását. Volt egy idő, midőn hazafiság volt nem taníttatni az embernek gyermekeit, midőn «odalett az emberek vetése», s a czél és öntudat nélkül, akarat és jog nélkül bolyongó utat, vesztett első politikai osztálya a magyar nemzeti társadalomnak vad és féktelen orgiák tengerébe fulasztotta elkeseredését. Mi természetesebb, mint hogy a szörnyü kor szörnyü gyermeket is szült.

Fáj kimondani, de a legjobb magyar osztály ifjusága nem áll azon a színvonalon, mely a jövőben szerepvitelére jogosítaná. Az apák nemes büszkesége korcsmai henczegessé, a közügyek élénk szeretete kávéházi pletykázássá fajult az unokáknál. El-elbeszélgetnek még lóról, rókáról, agárról, szép asszonyokról, de ez is aztán minden. Egészen véve megalégesznek vele, ha hajukat hunczutkára fésülve viselik, s egy megszorongatott forintért ráhuzathatják magoknak a cigánynyal, éktelenül rikoltozva, s neki duhajkodva az asztalnak a Pannonia valamelyik belső szögletében, hol egész programszerűleg

megy a szép szemekkel való kaczerkodás úgy színház-utánként, esteli 11 óra tájt.

Én istenem! Nem kárhoztatom őket. De hát tehetünk-e róla, hogy nekünk vannak a legszebb asszonyaink, legjobb boraink és legingerlőbb muzsikánk? Hiszen csak az ne volna! De idealista nép vagyunk; megfulladunk a saját idealizmusunkban. A baj csak az, hogy kezd kikopni belőlünk az a komoly méltóság, mely a magyar jellem alapvonása, s hogy a keleti mámor, mely egykor nagy tettekre hevített, most már elsatnyult s lassankint kivetkőztet minden férfiúi tulajdonságainkból — a kurjongatást kivéve.

E lap a magyar uri-osztály szívéhez szól, s nem tehet annak jobb szolgálatot, mintha rávezeti tapogatózó kezét a titkos sebre s megnyitja előtte gondolkodása recept-jét. Egy általános, nagy nemzeti instituczióra van meggyőződése szerint szükség, amely keresztül vigye az erkölcsi regeneráció nagy művét azoknál a tényezőknél, melyek politikai és kulturlétének fentartó elemei. Egy nagy nemzeti intézményre van szükség, mely demokratikussá tegye egyfelől a társadalmat, de megteremtse egy-szersmind másfelől benne az ész, a műveltség, az intelligencia — vagy mondjuk a perfekt neveltség — az angolul gentleman-like-nak nevezett bizonyos modor és routine amaz előkelőségét, mely nem társadalmi osztályok, de egyéni értékek szerint csoportosítja a társadalmi elemeket. Ez a nagy nemzeti intézmény, mely tehát nem csak fizikai, de erkölcsi újjáalkotásra is van hivatva: a sport.

Igaz, hogy a magyar már természeténél és hagyományánál fogva is kiválóan sportüző nép. Szereti, gyakorolja és első sorban divatosnak találja az ily nemü szórakozásokat. De az épen a baj, hogy ragaszkodása nem benső és ideális a nemes időtöltések iránt! inkább fizikai kedvtelés az nála, mint meggyőződésből és hajlamból eredő passzió. Mulat vele, de nem veszi komolyan. Egy vadászati kirándulás csak ürügy neki az eszemiszomra. Egy lóverseny vagy agarászverseny csak alkalom arra, hogy fitogtassa azt, a mije nincs. Élvezeteiben materiális, szakismereteiben felületes. Összes sport-tudománya nem terjed túl bizonyos régi jó praktikus igazságok közhelyi, konyhai színvonalán. Rendszerint soha sem ismert s tudományos sportüzésről alig van fogalma. Minden sport a szellemi élet tevékenységének bizonyos irányára van visszahatással. A halászat komoly és nyugodt szemlélődésre hangol, mondhatni filozófiailag képezi a lelket. A vadászat véres, szeszélyes, kockázatos esélyeivel a férfias küzdelemre edz meg, s megtanít a gyors elhatározásra s az egyszer megfogant szándék haladéktalan kivitelére. Egyáltalában semmi foglalkozás sem szoktat úgy hozzá, hogy a körülmények uraivá legyünk, mint a sport. És ebben áll lényegesen férfiúi jellege, erkölcsi méltósága is.

Hibás felfogás lenne azonban csupán a testedző szórakozási nemeket, tehát a bizonyos értelemben materialisabb foglalkozásokat egyedül jelölni a sport névvel. Ha a sport fogalmat közelebből vesszük figyelembe, úgy találjuk, hogy ellenkezőleg, még a leginkább testi jellegű sport-kedvteléseknél is egy bizonyos erkölcsi momentum áll előtérben, mely egyenesen a jellemképzésre van vonatkozással. Vannak eszerint tehát tisztán tudományos érdekű sportok is, minő a könyvgyűjtés, a bric-à-brac, a porcellán, a festmény, a fegyver stb. gyűjtések szenvedélyei, melyek a nemesebb és kivételesebb foglalkozások természetével bírva, méltán képezhetik a kiművelt izlésnek kedvenc tárgyait.

Magok az angolok is, pedig sportüzés tekintetében tudvalevőleg az első európai nemzet, a «rural sport» gyűlneve alá mindazokat a különleges foglalkozásokat számítják, melyek mint a ló- és kutyatenyésztés is már jelentékenyen a gazdasági teendők körébe csapnak át. De sporttá emeli ezeket is az a magasabb izlés, az a szolid és komoly üzési mód, mely ideált lát maga előtt, mindenben amit tesz, s mely épen azért, mert privát szenvedélyének tekinti foglalkozását, mely minden vásári szédelgést s üzéri szellemet kizár, épen azért mondom, nagy és messzire menő nemzetgazdasági czélokot mozdit elő.

Aztán ott van a sportnak egy ismét más neme — a *játék-sport*. Játék, mert közvetlen pozitív eredményekre nem számít; sport, mert olyformán köti össze a mulatságost a hasznossal, hogy abban úgy az elme mint a képzelet kielégítést nyerjen. Ilyenmü időtöltéseknek egész sorozata hever nálunk kiaknázatlanul és elhanyagolva. Elég ha csak egyre rámutatunk.

Angliában most egy új neme a játéknak vált divattossá, melyet különösen a hadseregnél játszanak nagy előszeretettel, s melyet harczijátéknak neveznek, taktikai jellegénél fogva. Az egész egy neme a sakknak, de annál sokkal mulatságosabb s különösen kezdő tiszteteknek ajánlható oktató és szemléltető természete miatt.

Egy porosz, bizonyos báró Reisewitz tekinthető e játék tulajdonképeni feltalálójául, de csak fia, ki porosz tüzerliszt volt, tökéletesítette azt mai fokáig. Angol tisztetek ezelőtt ötvenöt évvel fordították rá először figyelmüket, de mivel akkor még a taktikai gyakorlatok meglehetősen háttérbe voltak szorítva, nem nagy körben terjedt el egész a francia-porosz háborúig, amikor is a németek által elért rendkívüli eredmények a taktikai mozdulatokban e játékot is virágzásra emelték, s Aldershotban és más katonai állomásokon rendszeren kezdték játszani.

A játék, melynek német neve Kriegsspiel, két egymás elleni működésbe hozott hadtest mozdulatait igyekszik utánózni térképen, csapatokat, lövegeket stb. ábrázoló alakok segítségével. A térkép nagy arányokban készült, legalább hat hüvelyk felel meg rajta egy mérföldnek. A hadsereget alkotó elemek különféle alakokkal vannak utánózva, egyik felől vörösök, másik felől kékek, nagyságuk megfelel a térképnek oly formán, hogy az arány, melyben egy ily alak például egy utat vagy más egyebet elfoglal, ugyanaz, mint a valódi csapatoké, valódi terepen. Ennélfogva nem nehéz a térképen ily alakokkal egy hadsapatnak minden képzelhető állását föltüntetni. Nehéz ellenben úgy mozgatni az alakokat, mint az igazi csapatokat s velök a valódi hadiszolgálat minden esélyeit visszatükrözni. És épen e nehézségek legyőzésében tűnik ki a feltaláló elméssége.

Czélja a játéknak gyakorlatot nyújtani a tiszteteknek a csapatok vezényletében bizonyos adott körülmények közt, egy ellenséges hadtest ellen. Nehány nappal azelőtt, hogy a játék elkezdődik, azon terület térképe, mely a harc színhelyéül szolgál (mindkét részről kettő) megtekintésre közszemlére tétetik ki, s a játékintéző egy alapeszmét ad a játékhoz, amelyre aztán mindkét fél a maga részéről külön haditervet készít s ezeknek alapján teszi meg mozdulatait.

Mennyi komoly és nemes becsvágy fölkeltésére volna alkalmas egy ily nagyobb szabású játék-sport, ha a magyar ifjuság forgalomba hozná, nem is tekintve azt, hogy a katonai tehetségben oly terméketlen nemzeti géniusnak is új és eredményteljes utat nyitna meg.

Szentelje figyelmét a magyar ifjuság állás és rangkü-

lönbség nélkül a sport minden ágának komoly és férfias üzésére s biztosak lehetnek róla, hogy e nemzettest petyhüdt üttereibe új vérkeringést hoznak.

Campagnai lovak.

Képünkhöz.

Campagna, Róma közvetlen közelében, vidékének, különösen tavaszkor szembeszökő szépségéről és lótenyésztéséről ismeretes. A campagnai lovak bár kicsinyek és nem szépek, de kitartás, tűz és gyorsaság dolgában páratlanok, s a római versenyeken gyakran győznek. A lovak félig vadon tenyésznek, nagyobb hordákban néhány őrző felügyelete alatt, kik hires lovasok. Egy ilyen félig vad campagnai lóhordát ábrázol mai nagy képünk.

A verebek játéka.

LAKATOS KÁROLYTÓL.

Azon madarak közül, melyek az ember közeléhezi vonzódásukról nevezetesek: kedélyesség tekintetében bizonyára egy sem közelíti meg a *verebet*, ezen örökké vig ficzkót, e könnyelmű kosmopolitáját az állatvilágnak; melyet a napi szükséglet fedezhetésén kívül egyéb körülmény nem aggaszt soha. S ha jóllakott, ugrál, vigad, s a költővel tartva nem törődik a jövővel — de sőt a holnappal sem:

«...ej, mit gondoskodnám?

Jó az Isten, majd gondot visel rám.»

De hiszen egyebet nem is lehet várni tőle.

Kiáll ez hideget, meleget, eltűr jó, rossz bánásmódot, a nélkül, hogy az rá nagy hatást gyakorolna; de sőt ha rosszul bannak vele, túlteszi magát azon is, mint könnyelmű ember az élet gondjain.

Jó kedve csak ritkán szokta elhagyni. Mulatni szerető, vitor, merész, heves, czivakodó egy madár, és e mellett oly szemtelen, hogy e tekintetben egyetlen szárnyas sem versenyezhet vele. Hanem a városi a falusinál sokkal arcátlanabb, mivel üldözésnek kevésbé van ott kitéve, míg a falusi agyafurtabb kópé s e tekintetben éppen ellentétét képezi az egyszerű falusi lakosnak, ki a természet ölen élve képes szívét romlatlan együgyűségében megtartani.

Azonban neki is vannak rossz napjai: télen, mikor a csikorgó idővel örökös jó kedve is a fagypontra száll alá. Kivált ha a tartós hólepel miatt élelemhez nem juthat. Ekkor beállnak a «nemszeretem napok», beáll az ő nagy böjtje. S ő, a lármás kérkedő, kissé meghunyászkodik. «A koplalás és hideg megszelidítik legalább egy időre. Menedéket keres a szél ellen védő fal közelében, ablakpárkányon, kéményen vagy az eresz alatt s fölborzolva tollait, csőrét szárnyai alá rejtve, vagy fejét behuzva, oly bünbánó képpel ül ott, mint megtért gonosztevő, de a mint egy melegebb napsugár fölragyog, amint az eresz csöpögni kezd, fölébred benne a könnyelmű vig czimbora s egy szebb jövő reményében ismét vigan csiripol.»

Tavaszközeledtével különösen átalakul egész lénye. Az első meleg napsugár felmosolygásával övé a világ; feled bűt bánatot s oly vigan éli világát, mintha öröktől fogva örökidőig hegyen, völgyön lakodalom volna.

Ekkor van ideje játékának: a *verébjátéknak* is. Mikor a szép derült esthajnalok, a fényesen ragyogó égbolt örömmel töltik el szívét a közelgő kikelet reményében.

Campagnai lovak.

Ekkor nagyobb csapatokban egyesülnek össze bizonyos pontokon — úgy a városi mint a falusi verebek. A kertekben, sövényeken s jázminbokrokon valóságos országgyűlést tartanak, közben folyvást gyülekeznek innenül is onnanul is, mindenfelől; és a torkuk perezre sem áll be, hanem rikoltanak, veszekednek, megpörölik egymást mindenuntalan, s oly berzenkedést visznek véghez, hogy igazán még egy saktervédő tekintélynek is becsületére válnék.

E közben a nap, fáradt madárhoz hasonlóan, mind lejjebb és lejjebb száll magas trónusáról, elvörösödő sugarai sajátyszerű ragyogó fénnel festik be az égaltját: s a magas égbolt, mint átlátszó tiszta üvegfedő — borul az öreg föld fölé. . . . Most már nincs veszteni való idő, de meg aztán mind együtt is vannak már a vig ezimborák. Hirtelen, mintha komendószóra történnék, perezre esőndesség áll be közöttük, de a jövő pillanatban fölhangzik egy öreg himnusz: a vezér éles «csip»-szava, erre aztán huss. . . fel a magasba mindannyi. . . egy ideig fen keringnek, kavarnak, mint hamurakás, melybe bomba csapott le, azután élesen pirregő szárnyakkal neki-indulnak egy bizonyos irány felé tartva s mennek sebesen, némán.

Igy tesznek a többi csoportok is; és mindig több-több csoport kel fel a jázminbokrokról, eperfákról, gyepükről és keresztezik a levegőt minden irányban. Itt-ott egész rajai vonulnak át a fényes égen, de csakhamar eltűnnek: még ismét más csapat érkezik s megy a többi után.

Ha a csoportok elérik a város szélét, akkor egy rövid fordulattal vargabetűt csinálnak, s mennek vissza az uton melyen jöttek: azután megint vissza és így tovább.

Ha két csoport szembetalálkozik egymással, a kisebb — midőn már csak néhány ölnyre vannak egymástól — hirtelen lecsap a magasból s az ellenfalka *alatt* suhan tova, azután újra felemelkedik s megy rendes revierjén tova — a város széléig, honnét mindig, ismét és ismét visszakerülnek.

Két szembetalálkozó csoport sohasem egyesül össze, hanem megy mindenik a maga útján.

Néha egy-egy csoport kitér rendes röptülési irányából s lecsap az épületek közzé, a fák között, falak enyhében s egyéb fedezőhelyek közelében suhan tova. Hanem ennek nagy oka van: *karraly* vagy az a merész kis *sólyom* (*Falco aesalon*) tűnik ilyenkor fel a láthatáron, a mint sebtén közeledik gyilkos tervét megvalósítani.

Alig tűnik el azonban a láttávolból hatalmas ellenségük, a magasba felesapva a játékot újra kezdik, mint gyermekek, retteggett tanítójuk távozta után.

Eltart a verebek e sajátyszerű repülési játéka egész az első esillag kigyulltáig; hanem minél inkább halad, fordul az esthajnal — azaz a lemenő nap pirja a láthatár széléhez, annál inkább közelednek ők is a város vagy falu széle felé; szóval követik az esti-pir halálását, s midőn az már csak a láthatár aljára szorítkozik: elpihennek ők is. Egyik verébesoport a másik után száll le s nagy zajongás után, biztos helyen édes szenderbe merülnek, álmedni mosolygó kikelettel, fénylő napsugárral, a természet ujjaszületéséről.

Repülési játékokat mindig oly pontján gyakorolják a községnek, a hol magas épületek és fák nem lépnek közbe akadályozólag egyenes irányokban röptüknél, és főleg a korlátlan kilátással bíró szabad terek körül üzik e mulatságot: természetesen mindig a legvilágosabb pontot keresik ki, azon oldalt t. i., a mely felé a lemenő nap fordulva van.

Ha tél vége felé, egy szebb meleg nap délutánján észrevesszük a mosolygó ég lazurján továbbtűnő, meg ugyan-

azon uton visszatérő játézi verébesoportokat, bizonyosak lehetünk felőle, hogy kikelet úrfi küszöbön van, s csak néhány hét még, s ime észrevesszük az első hóvirágot a sövény mellett, s ez után nemsokára vidoran emeli fel szép kis fejét egy-egy kíváncsi kis virág az enyhet lehelő léghen; végre a tavasz első hirdetője, a piczinke szárnyas költő: a pacsirta üdvözlő dala is megcsendül. Az élennyel telt lég behatása alatt pedig mink is újra éledünk; szívünk sebesebben ver, s a tétlenségi vágy eltűnt lidércnyomása helyett átszellemitő kéjes mámor száll meg.

Vadászati hírek.

Udvari vadászat volt ismét márczius 26-án Gödingben, melyen ő felségén a királyon kívül, a rendes vadásztársaság megjelent. A kibocsátott szarvas 25 percig tartó run-t adott. Később az ebek elvesztették a vad nyomát s így nem volt hallali. A társaság délután 5 órakor tért vissza Bécsbe.

Rudolf trónörökös értekezése. «Ornithologiai észlelések Bécs környékén» ez a czime egy hosszabb értekezésnek, mely a bécsi ornithologiai egyesület hivatalos közlönyében megjelent, s melynek könnyen kitalálható szerzője Rudolf trónörökös, ki a nevezett folyóiratnak már évek óta munkatársa. A trónörökös e cikkében behatóan foglalkozik a múlt tél rendellenes meleg voltának azzal a befolyásával, melyet az a madárvilágra egyáltalában gyakorolt. Munkájának nagyobb részét azok a lelkiismeretes észlelések teszik, melyeket a trónörökösnek volt alkalmja tapasztalni a Lobautól Fischamenden tulig terjedő vadászterületeken, különösen nagy gondot fordítva az e vidéken gyakorta megforduló tengeri sas (*Haliaeetus albicilla*) életszokásaira. Az érdekes értekezés a következő évi jelentéssel végződik: Az utolsó hét folyamán három *Haliaeetus albicilla*-t sikerült zsákmányul ejtenem, mind éjjel. Első ízben két vén példányt láttam egy fán ülve, nyilván pár volt; második alkalommal egy igen fiatal, még meglehetősen sötétszínű madarat, egyedül, harmadszor kissé idősebb példányt, a legérdekesebbet azok közül, melyek már kezeim közt voltak. Az egész állat ép átmenetben volt a sötét színből a tökéletesen kifejlődött madár világos színébe. Csőre még sötét, de némely helyen már sárgafoltos volt; szintugy a tollazatot is egészen pettyezettnek kell állítani. Kezdve a fejtől az egész testen végig sötétebb és világosabb tollak rendetlenül váltakoztak és az abban a szépnek épenséggel nem mondható stádiumban, melyben a szürke színezet a barnából tiszta fehérbe látszik átlépni. A két fiatal sas, nagyságukat tekintve, nem valami kiválóak, de az első feltűnő erős példány. Itt a sasok is a téli vendégek közé tartoznak; nemsokára itthagynak bennünket.

Károly Salvátor főherczeg a vadászpuskákon alkalmazható újítást konstruált. Ez újítás abban áll, hogy a vadász még lesben fekvő is maradhat, s csak a ravaszt kell huzgálnia és a fegyver agyában levő töltények egymásután mennek a csőbe, s kilőhetők egymásután. Amikor a puskaagy tartalma ki van löve, nagyon könnyen helyettesíthető egy másik dobozzal, s a lövések egész sora folyhat újra, anélkül, hogy a fegyver letevése, töltése, üres töltény kidobása a vadász idejét pocékolná, és a célozás biztonságát csökkentené. Folyton löhet, anélkül, hogy a puskát le kellene venni az állától. Szalvátor főherczeg találmánya csakis sportezelokra alkalmazható, mert e szerkezet messzehordása a mostani hátultöltők rendkívüli távolságra is elható biztonságától messzire marad. Valószínű azonban, hogy a modern technika le fogja győzni e hiányt is.

A gödingi udvari pagonyokban 1883-ban elejtettek 19 agancsárt, 32 szarvastehenet, 98 ózvadat, 7618 nyulat, 4032 tengeri nyulat, 1927 fázánt, 4362 foglyot és 6 szalonkát, összesen 18,094 darab vadat. A vadászterület 45,000 hold terjedelmű, miből 8000 hold erdőség.

A sólyomvadászatot a régi időknek ezt a regényes vadászó sportját, ma már csak Belgiumban és néhány angol arisztokrata területén üzik még. A lőfegyverekkel való szárnyasvadászat könnyű módja egyebütt egészen leszorította a sólyomvadászatot, melyről Jakab angol király is úgy nyilatkozott, hogy annyi bosszúság és csalódással jár, hogy csakrendkívül nyugodt és türelmes vérmérsékletű emberek lehetnek benne valódi élvezet. De amikor nem a vadászati zsákmány mennyisége a kérdés, hanem a vadászat érdekessége, ami nem utolsó dolog ott, hol a vadászok néha egyszersmind a női társaságok iránt is lovagias emberek akarnak lenni, ott, kétségkívül, a sólyomvadászatot nagyra becsülnék, ha annak üzését annyira meg nem nehezítené az előkészítés nehézsége. Angliában vannak sólyomidomítók, akik

A győző.

ezt a mesterséget egészen üzletszerűen végzik, s madaraikat kölcsön adják; természetesen a sólymászati igazi kedvelői azonban maguk gondoskodnak madaraikról. A sólyomvadászat lapályos földekre való mulatság lévén, egy vadász szaklap különösen felhívja e nemes sportra Magyarország arisztokratáit; a Duna és Tisza vidéke, a Balaton melléke és a vizenyős pusztákon érdekes, ingerlő sólymászatra nyílnék alkalom.

Az ebek nemesítése élénken foglalkoztatja a külföldi sport köröket. A mult hetekben volt a bécsi «Hundezucht-Verein»-nak is a közgyűlése, melyen báró Sommaruga elnök egész előadást tartott arról, hogy milyen ebeket kell a természetes kiválás elősegítőiként kiválasztani. A bécsi sport körök azonban aránylag csekély számmal jelentek meg ez ülésen. Annál nagyobb jelentőségű azonban a nizzai ebkiállítás az érdeklődők előtt. Vagy 300 kiváló darabot küldtek e kiállításra s köztük a nagyobb ebfajok szerepeltek érdemesebben. Az első díjakat Mr. Case nagy, dán dogja és Mr. Sicard pyrenéi faja nyerte. A kynologusokat bizonyára érdekli a «Kennel-Gazette» multkori vezércikke: a kutyák szellemi képességeiről. Azt a kérdést — mondja a cikk — már gyakran tárgyalták, hogy minő kárpótló érzéket adott a természet a kutyának az értelmi erő helyett. Utóbb azt bizonyították, hogy a nemesítésnek az a módja, melylyel a kiállítási darabokat produkálják azzal a következménnyel jár, hogy a kutyák értelmessége csökken. Tényként állítják, hogy amily arányban egy-egy ebfaj a kynologusok kívánalma szerint, külső, testi szépségére nézve tökéletesbülésének mind magasabb fokára emelkedett, ugyanazon arányban vesztek el ez állatok, hogy ugy mondjuk intelligenciájukat. Dehát ezt aligha lehet tényként fogadni, mert hiszen maga a fajkiválás abból áll, hogy a fajnak kiváló tulajdonai utódról-utódrára mind jellemzőbbekké válnak. Bajos ugyan azokat az okokat meghatározni, hogy egy pointer rövidszőrű angol vizsla, mihelyst futni tud, miért állja már a szárnyasokat, egy kölyök-Colley miért jár már ösztönszerűleg mindig a nyáj után, vagy egy bernáthegyi miért kotorász oly előszeretettel a hóban, annyit azonban lehet következtetni, hogy mindezek oly tulajdonságokat jeleznek, melyek az állatot bizonyos célokra alkalmassá tették s melyek benne fennmaradtak s a fajnemesítő előtt a nemesítésre vonatkozólag utbaigazítást ad. Másrészt igaz az is, hogy a fajok tisztán való maradása céljából szükséges, hogy azon egyének választassanak ki, melyeken a külső szépségük mellett az értelmesség is erősebben látszik, s ez olyan dolog, amire eddigelé kevéssé ügyeltek, de a főfigyelem — mint az utóbbi időkben tartott kiállítások során hebizonyult — mégis csak a test szépségére fordítandó, ezekben mindenesetre erősebb a hajlandóság mindenféle faji tulajdonságok kiválasztására. Akár minő teoriák mellett is azonban mindig áll az, hogy egy tisztán nemesített fajtól származott eb tanulékonyabb és fogékonyabb mint a kores.

A bécsi ebkiállítás. Vasárnap nyílt meg Bécsben a kutyakiállítás, melyet máris sokan tekintettek meg. Az elsők között volt Rudolf trónörökös nejével, kik közel egy óráig időztek a kiállításon. Utóbb megjelent Károly főherceg nejével, Salvator Károly főherceg, este pedig Albrecht főherceg. Megnézték a kiállítást egyebek közt a braganzai herceg, Trauttmansdorf Károly herceg, Kinsky Farkas gróf, Henckel Donnersmark gróf, stb. Különös feltűnést keltettek Lippmann, dr. Rossbach és Hesse ebei, továbbá Esterházy Miklós gróf parforce-ebei, Bárczy István angol kutyája, Hanvay Zoltán világos színű pointerje stb. A bíráló bizottság még vasárnap befejezte munkálatait. Első díjakat ítéltek oda «Blau» Gordon-setternek (Stefánia főhercegnő tulajdona), a Forhoand falkának (Esterházy Miklós gróf tulajdona), Thorn retrievernek és Devon Batton pointer ebnek (Hanvay Zoltán tulajdona), Bárczy István (Budapestről) egy angol kutyáért kapott tiszteletdíjat és első osztályú jutalmat. Több festőnek kutya-fényképekért adtak jutalomdíjat.

A g y ó z ó.

Képünkhöz.

A rengeteg két hatalmassa vivott itt kemény esatát egymással, az oroszlan és a tigris. A király és lázadó major domussa, ki erejében elbizakodva, elég vakmerő felvenni vele a harczt. Mert ha az oroszlan lebirja a bölényt, fogai közé ragadja s két méter magas kerítést ugrik át vele futtában, a tigris is büszkén hivatkozhatik rá, hogy egyetlen ütással végzett már ki óriási elefántokat. S a két rettenetes találkozott, a harc elkerülhetlenné vált. Minő küzdelem lehetett az! A művész sejtetni en-

gedi csak. A tigris kimerülve rogyik össze, szemeiből düh és fájdalom lövell, az oroszlan méltóságosan hagyja el a vonagló ellenséget.

Vegyes sporthirek.

Disztornázás volt márcz. 26-án a bpesti nemz. tornacsarnokban. A program 1. p.-ja volt a tagok felvonulása. Négy csoportra osztottak és Kun, Oherolly, Kaffka és Keresztessy előtornázók vezetése mellett, bakon, lovon, korlátan és az ugródeszkán tornáztak nagy szabátossággal. Keresztessy tornatanító tanítványainak mutatványai után Bockelberg Ernő egyesületi művezető osztotta két csapatra az egyesület jelesebb tornázóit, kik komplikáltabb gyakorlatokat mutattak be, a nagyszámu közönség elismerése mellett. Majd sulyemelés következett, melyben különösen Veresmarthy egyesületi tag tűnt ki. A látottaknál is nagyobb érdeklődést keltett Vermes Lajos és Weissenstein Ödön birkózása, kik nem birták egymást legyőzni, négyszeri mérkőzés után sem. Következett magas ugrás póznával, melyben Kajlinger Mihály nyerte el a kitűzött babérszorut. Méltó ellenfelei voltak: Vermes Lajos, Béli Béla és Vermes Nándor. Kajlinger közel három méternyi magasságot ugrott át. A nyujtón Kaffka, Körbe, a két Vermes és Oherolly tűntek ki. Ezzel véget ért a disztornázás. A tornázók ezután kedélyes lakomára gyülekeztek össze.

Az új ló-versenypálya humus-földdel való betertése közel 4000 forintba kerül. Ezzel a pálya egyenlenségei és gödrei kiegyenlítettnek fognak, és dusabb fűnövés és gyepesedés várható. A totalisateur körül is lesz ujtás; a közönség kényelmére a második helyen az 1 és 2 frtos tét helyeket szaporítják, ugyszintén a kifizető helyeket is. Ezenkívül egy központosító tábla segítségével, mely villamos vezetéktűjén összeköttetésben van minden egyes totalisateurrel, folyvást jelezhető lesz, hogy a «Field»-et hányszor tették meg az 50-es, 20, 10 és 5 forintos gépeknél. A birói páholy telejére vezetett összeköttetés által pedig az indulás jelére — az összes gépek működése elzárható s az összes tételek mennyisége meg lesz állapítva. Ez új berendezés is 3000 frtnál többet igényel.

A bécsi vivónök. Hartl vivómester tanítványai tavasszal fővárosunkba jönnek. Valószínűleg a zenekedvelők egyletének termében fogják előadni mutatványaikat. A tanítványok szüleikkel jönnek Budapestre, többnyire a bécsi zene konzervatorium növendékei, valamennyien a műveltebb osztályhoz tartoznak.

Mezei gazdák versenye. A «Magyar Lovaregylet» versenytitkársága a következő sorok közlésére kérte föl lapunkat: *A magyar kir. államvasutak, a szab. osztrák magyar államvasut-társaság és a déli vasut, elfogadva egy, a «Magyar Lovaregylet» által ez irányban tett indítványt, a budapesti lóversenyekben tényleg résztvevő mezei gazdák utazására és azok lovainak az illető vasuti vonalon leendő szállítására vonatkozólag 50 százaléknyi díjkedvezményt engedélyeztek.* E kedvezmény olykép alkalmaztatik, hogy az illető mezei gazdák Budapestre való utazásuknál és lovuknak oda szállításánál a rendes díjszabásszerű egész menet- és szállítási díjat fizetik, a visszautazás — illetve szállítás ellenben díjmentesen történendik, ha a «Magyar Lovaregylet» versenytitkársága által a lónak Budapestre történt szállítására vonatkozó *eredeti fuvarlevelet* igazoltatik, hogy az illető mezei gazda a lóversenyen *tényleg résztvett és lova nem adatott el.* A visszautazásnak, illetve szállításnak azonban ugyanazon állomáson s ugyanazon irányon át kell történnie, mint a melyről, illetőleg melyen át az utazás és szállítás eredetileg történt. *A budapest-pécsi vasut e tárgyban csak 23 százaléknyi díjkedvezményt engedélyezett, szintén a fentérintett modalitások mellett, de e kedvezményt csupán a mezei gazdák személyére korlátozta, a lovakat nem részesítve semmiféle szállítási előnyben.* Figyelmeztetnek tehát a lóversenyekben részt venni szándékozó mezei gazdák, hogy, ha eme most körülírt kedvezményvel élni akarnak, a lószállításról kiállított eredeti fuvarlevelet verseny után mutassák fel a lovar-egyleti versenytitkárságnál a célból, hogy az rávezethesse az említett (ingyenes hazautazásra, illetve szállításra jogosító) igazolást.» Az idén a következő versenynapokon lesz mezei gazdák versenye: május 4 és 11-én, aug. 20-án, okt. 12 és 19-én.

Halászat. *Finnkenwårderben* Altona mellett óriási bálnát fogtak. Az *Izár* folyóban rendkívül sikerültek január havában a halászatok *Óriási angolnát* fogtak elevenen Neuenfeldben, 1 méter és 80 centiméter hosszú, 23 kilogramm súlyos és 50 centiméter vastag. *A drezdai állatkertben* minta-halászati telepet állítottak fel. *Holsteinban* panaszkodnak a halászok, hogy a tengeri kutyák szétépik hálóikat és elpusztítják a halakat. *A crebai* jószágigazgató Kintse ur, a pontyok etetését nagy eredménnyel eszközöli: burgonyával, zabbal és tengerivel.

Rövid sporthirek. *Vízslamezőny-verseny* lesz az idén Budapesten. Programját a magyar kennel klub megalakulása után fogják

megállapítani. — Bécsben is lesznek vizsla-versenyek. — *Vadászkiállítás* lesz közelebb Bécsben, mely iránt már most is általános az érdeklődés. A kiállítást Bécs városának kiválóbb sportsmanei és műértői rendezik. — *A magyar kennek-klub* alakuló közgyűlését, mint a V. értesül, a budapesti májusi lóversenyek idején fogja megtartani. *Az általános ornithológiai kiállítás* Bécsben oly nagy érdeklődést keltett, hogy noha márczius 20-án a bejelentési határidő lejárt, még most is ujan meg ujan jelentkeznek, köztük oly rendkívüli példányokkal, hogy a rendezőség kénytelen őket elfogadni. — *A «Sport-egyesület»* és a 10-dik huszárezred f. évi ápril 27-kén Gyöngyösön lóversenyt rendeznek. Nevezési zárnap ápril 14-e. — *A bécsi ebkiállítás* I. osztálya (vadászebek) igen jól sikerült, különösen a magyarországi kiállítókra nézve, kik aránylag csekély számban voltak, de a mit kiállítottak, az mind első, második vagy harmadik díjakkal tüntetett ki. Így pl. gr. Esterházy Miklós 5 drb róka-kopója, Bárczy Istvan Llewellyn-setterjei, Hanvay Zoltán ur pointerje stb. — *A szalonkavadászat* éjszaki Boszniában rendkívül érdekes és sikeres, de az évad rövid, csupán néhány napig tart. — *Leicesterben* ápril 15-ére nemzetközi kerékpárversenyt tűztek ki: első díj egy aranyserleg és 30 sors. A világ első kerékpárfutatói, Wood, Ivory, Lee, Stanton, Howell, Neston, Serron, Pihart stb. részt fognak benne venni. — *Cannesben*, déli Franciaországban ápril 22-én, 23-án és 24-én nemzetközi regattaverseny lesz. — *A bécsi üggető versenyek* az idén a jelekből ítélve az eddigieket felül fogják mulni.

KÖZGAZDASÁG.

„Helyes arányokat a mezőgazdaságba!”

Alább terjedelmes ismertetést közlünk az országos gazdasági egyesület közgyűlésének ez évi üléséről, mely Szapáry Gyula gróf pénzügyminiszter elnökle alatt múlt vasárnap tartatott.

Az ülés különböző érdekes momentumai közül főképen a pénzügyminiszter beszéde ragadta meg figyelmünket. Már magában az a tény, hogy a pénzügyminiszter áll az egyesület élén, nem csekély jelentőségű tény, beszéde tehát ebből a szempotból is figyelemreméltó volna. Azonban a miniszter ur nemcsak azért beszélt, hogy épen beszéljen, hanem beható gondolkodásra mutató felszólalással lépett az egyesület elé s a jövőben követendő működési irányt néhány szóval mintegy eléje szabta, midőn Korizmics Lászlónak harmincz év előtt hangoztatott jelszavát ujjalag figyelmébe ajánlotta az egyesületnek: «Hozzunk mielőbb helyes arányokat mezőgazdaságunkba!»

Tehát a magyar mezőgazdaság elmaradottságát, működésének sikertelenségét leginkább az a körülmény okozta, hogy a mezei gazdasági üzemben nincs arány, s ezen segíteni első kötelesség.

Korizmics László ezt harmincz év előtt mondta, vajjon okultak-e azóta mezőgazdáink? Szívükre vették-e az intő szavakat? Ugy látszik nagyon kevésbé, különben aligha tartotta volna szükségesnek a pénzügyminiszter erre a gazdasági egyesület közgyűlésén figyelmeztetni őket.

Ebben tehát igaza volna a pénzügyminiszter urnak.

Van azonban a dolognak egy másik oldala is, még pedig azok a bizonyos következtetések, melyeket a pénzügyminiszter urnak ebből a körülményből levonni méltóztatott. Nem mondjuk, hogy nyíltan fejezte ki magát, de aki beszédét olvasta, a sorok közül világosan kiérezheti, hogy múlt vasárnap voltaképen arról beszélt a pénzügyminiszter ur, hogy a földbirtok eladósodását s a földbirtokos osztály pusztulását nem az elviselhetlen adók, nem az oktanul szabadjára hagyott tőke-uralmi rablóhadjáratok s más egyéb rákfének okozták, melyek a kor-

mány élén álló férfiak indolentiájában, mulasztásaiban találják gyökerüket, hanem egyedül — a helyes arány hiánya a mezőgazdaságban!

Szapáry Gyula gróf azonban maga is földbirtokos, még pedig a gazdagabbak közül való, ő is osztozik a földbirtok terheiben, a hitelviszonyok őt is csakugy sújthatják, mint mást — honnan tehát, hogy neki semmi baja, s hogy ő annyira meg van és lehet elégedve a jelen helyzettel?

Bizony ez fogas kérdés és hogy a miniszter ur büszkén szokta hangoztatni, azt ha egyébként is nem tudnók, kiérezhetjük az elnöki beszédéből, melynek a «helyes arányokról» mondott szavai nemcsak a követendő irányt jelezték, hanem példaképen látszottak rámutatni a pénzügyminiszter ur rendezett gazdasági viszonyaira.

Nem vitázunk a pénzügyminiszter urral, de a kérdésre megfelelelünk.

Igaz, azokat a «helyes arányokat» ritkán találjuk fel az egyes gazdaságokban, s nagyon ohajtandó, hogy e tekintetben változás álljon be.

E változást azonban sem a közel jövőre kilátásba nem helyezhetjük, — egyszerűen azért, mert lehetetlenség a fejletlen viszonyokat még anyagi erő hozzájárulásával is máról holnapra megváltoztatni, — sem pedig oly nagy eredményt nem várhatunk tőle, hogy az államnak a földbirtokokkal szemben folytonosan növekvő követelményei ki-elégíthetők legyenek.

Az a körülmény, hogy egyesek, és köztük maga a pénzügyminiszter ur még nem mentek tönkre, annak dacára, hogy a földbirtok terheit ők is csak úgy viselik, mint más mezei gazda — ha a dolog mélyére tekintünk, semmit sem mutat. A kivételekből szabályt alkotni senkinek sem szabad, legkevésbé azonban a kormányoknak és az azok élén álló férfiaknak, mert a kormányzás nem elvont tudomány, hanem gyakorlati ügyesség s ezért a ki kormányozni akar, az a létező helyzettel vessen számot, nem pedig a jövőben ohajtandóhoz képest cselekedjék.

Nem elég azt mondani, «hozzunk helyes arányokat mezőgazdaságunkba» s mindjárt könnyen elviselhetjük a jelenlegi terheket. A földolog nagyobb terheket nem róni egyes osztályra, mint a minőket az a jelen fejlettségi viszonyai közt megbír, azután előmozdítani a fejlődést s a termelési képességet, s ennek statisztikai adataihoz képest emelni aztán, de akkor is nagyon mértékletesen a terheket.

Egy dolgot azonban még a «helyes arányok» behozatala utánra is figyelmébe ajánlunk a pénzügyminiszter urnak, s ez bizonyos méltányosság a mezőgazdasági tudomány vivmányainak gyakorlati alkalmazása iránt támasztott követelések körül. A magyar földbirtokos osztály kiválóbbjai e vivmányokat már mai napság is alkalmazzák s nagyon valószínű, hogy azok alkalmazása mindinkább nagyobb körökre terjed ki. Mindig maradni fog azonban egy jelentékeny számú csoport, melyre e vivmányok alkalmazása azért válik lehetetlenné, mert azok megértése és gyakorlása oly fokozott intellectuális képességet és művelődést igényel, minőt megszerezni nem minden kisbirtokosnak áll hatalmában, még akkor sem, ha valamennyi egyenlően kiváló szellemi tehetségekkel volna is fölrüházva.

A földbirtokos létfeltételeit pedig oly nehéz tenni, hogy minden egyesre nézve művészet és tudomány legyen a tönkre nem menés, — köszönjük az ilyen állapotot. A pénzügyminiszter urnak, akit rengeteg tudománya támogat az élet nagy harcában, valószínűleg még két akkora terhet is megbirhat a földbirtoka, mint

a minőket most visel, mert a tudomány képessé fogja őt tenni, hogy az «arányokat» gazdaságában mindinkább helyesbitse. De hát a kinek nincs annyi tudománya?

Azt és mindazokat, akik ebben a hibában szenvednek áldozatul kell dobni — ha mindjárt ők vannak is nagy többségben s így bennük tönkre megy maga az osztály, mely hazafiúi erényekben eddig leggazdagabb volt minden más lakója közt a hazának?

Ily gondolatokat ébresztett bennünk a pénzügyminiszter ur beszéde, vagyis beszédének az a része, melyben Korizmics jóakarattal mondott szavaiból ügyes fordulattal vádat kovácsolt a földbirtokos osztály ellen.

Igenis, hozzunk helyesebb arányokat mezőgazdaságunkba, de ne azért, hogy az állam és az uzsora szedje annak is a hasznát, és semmiesetre se kösse a pénzügyminiszter ur a földbirtokos osztály jövőjét ahhoz a körülményhez, hogy azokat a helyes arányokat miképen sikerülend behozni a gazdaságok nagy többségébe, már csak azért sem, mert az arány két viszony összetételéből állván, olyan elasztikus valami, hogy a szegény földbirtokos sohasem fogja előre tudni, mikor tesz eleget a pénzügyminiszter ur által képzelt aránynak? s csak akkor nyer felőle helyes fogalmat, mikor az állami adóvégrehajtó fogja neki kézzelfoghatólag megmagyarázni, hogy ez arány lényegére nézve kettőjük felfogása bizony eltér egymástól.

Gazdasági közlemények.

A hercegrímás és az új kataszteri törvény. Simor János hercegrímás ő eminentiája egyházmegyéje papságához körlevelet intézett, amelyben szigorúan utasítja az egyházmegyéjében lévő papságot, hogy a templomok, kórházak, iskolák és egyéb ajtatos alapítványok tulajdonát képező birtokok után, az új kataszteri munkálatok folytán netán tévesen kivetett földadó ellen jogorvoslattal élni kötelességüknek ismerjék. A primási utasításban különösen hangsúlyozva van, hogy a roppant költséggel keresztülvitt kataszteri munkálat előreláthatólag hosszú évtizedeken át alapját fogja képezni a közterhek kivetésévek és így különös gondot kell arra fordítani, hogy az ajtatos alapítványok kárt ne szenvedjenek. A nagyszabású «utasítás» részletesen ismerteti az ide vonatkozó törvényeket és miniszteri utasításokat. Rámutat, hogy miként lehet és kell az esetleg téves kivetést fölismerni. Így végzi: «Az egyház készséggel osztozik az állami terhek igazságos viselésében, szeme előtt lévén isteni alapítójának a társadalmi rend sarkkövét képező szavai: Adjátok meg a mi a császárnak, a mi az Istenének.»

Az országos magyar gazdasági egyesület közgyűlése márczius 23-án tartotta évi rendes ülését Szapáry Gyula gróf pénzügyminiszter elnöklete alatt. A pénzügyminiszter megnyitó beszédében különösen hangsúlyozta, hogy az ország mezőgazdasági viszonyai jelentékeny javulásnak indultak, s e téren a három évtizeddel előbbi állapotokhoz képest óriási haladás tapasztalható. Mindazáltal még nagyon sok a teendő s e tekintetben iránykeresés végett nem szükség a külföldre fordulnunk, mert vannak itt is intenzív gazdaságok, melyek a fejlődésnek magas fokán állanak, és vannak ezekkel szemben igen primitív viszonyok is, ahol sok tér nyílik a tevékenységre. A főirányelv az, hogy hozzunk mezőgazdaságunkba helyes arányokat. Ha mezőgazdaságunkban a magtermelés és az állattenyésztés között a kellő arányt létesítjük, és ha nagyobb területekben nem gazdálkodunk, mint amennyit anyagi erőnk elbir, akkor az eredmény csakugyan kielégítő lesz. Ez eszméket élesíteni, ez az egyesületnek feladata, és ez eszméket a gyakorlati életbe átvinni, ez az egyesület tagjainak teendője. E tekintetben tág tér nyílik a működésre, és ha ez irányban működünk, nem csak a hazának, hanem magánosoknak is jót teszünk. Az elnök eme megnyitó beszéde után *Ordódy* Lajos egyesületi titkár olvasta fel a múlt évi működést főbb vonásokban visszatükröző elnöki jelentést. Az egyesület a múlt évben első sorban a jószágrendezés helyes elve keresztülvételének kérdését tette tanulmány tárgyává, különös tekintettel a még ez irányban teendő lépésekre. Egy másik örövendetes sikere a múlt évi működésnek a gazdasági könyvkiadó vállalat létrehozatala, s a magyar állatte-

nyésztők kalauzának megjelenése. A hazai tenyészetek ebben rövid tájékoztató leírásban összegyűjtettek, hogy a tenyésztők könnyebben juthassanak megfelelő tenyészanyag birtokába. Másrészt a hazai törzskönyvvezetés azon gyakorlati feladatát is pótolja némileg e kalauz, mely az okszerűen vezetett tenyészetek széles körű ismertetésében áll. Élénk tevékenységet fejtett ki az egyesület a hazai gyümölcstermelés érdekében is. Gyümölcs-kiállítások tartattak s minthogy üdvös eredményök mutatkozott, ezután is fognak tartatni. A nagyobb gépversenyek mellett kisebb gazdasági gépek versenyét is rendez ez egyesület; ez évben február 1-én volt egy Trieur verseny az István-telken. Az őszi szecsavágó verseny van kitűzve. A hazai rizstermelés nagyobb mérvben fölkaroltatott. E kezdeményezés egyelőre a szlapár-ujvidéki csatorna mentében fekvő s a kincstártól megszerzendő birtokterületnek a tervezett szövetkezet általi megszerzése és a czélnak megfelelő berendezésére irányulna. A másik kezdeményezés a hazai *gazdasági építkezés* érdekében történt. Az egyesület ama meggyőződés által vezéreltetvén, hogy az országban kevés kivétellel tapasztalható czélszerűtlen építkezés nagy mértékben gátolja az olcsó termelést, de másrészt tekintetbe véve azt is, hogy a gazdaság fejlődése mellett érezhető szüksége állt be annak is, hogy az e fejlődéssel járó újabb építkezések tekintetében a gazdaközönségnek utmutatás nyujtassék, elhatározta, hogy a gazdasági termelés szolgálatában álló összes építkezések mintatervét fogja a házban már czélszerűen kivitt építkezések figyelembe vételével egyenkint kidolgoztatni s azok elterjesztését széles körben eszközölni. Az egyesület ez irányu tevékenységét már meg is kezdve, pályázati uton határozta el az egyelőre legszükségesebb, tehát a tejgazdasági istállók, takarmány előkészítők kamarák és sertésólak terveit kidolgoztatni. Az egyesület által a szeszadó ügyében kiirt pályázatra a záros határidőig 3 pályázat nyujtatott be, melyek közül a Wolf Gyula bécsi közgazdasági író által irt pályamunka, mint az igényeknek teljesen megfelelő, nyerte el a kitűzött 150 drb aranyat. Ezen kívül az egyesület még beható tanácskozásokat folytatott a *marhasó* és a *főváros élelmezése* és nevezetesen a *budapesti marhavásár újjászervezésének* kérdésében, az előbbi ügyben hozott megállapodásokat a kormányhoz, az utóbbi kérdésben szerkesztett emlékiratot pedig a főváros tanácsához terjesztvén be. Hasonlólag tevékeny részt vett az egyesület a földmívelési miniszterium által rendezett *tavaszi és őszi tenyészállatvásár* rendező és bíráló bizottságában és a szövetségbe lépett egyesületek III-ik nagygyűlésén, s lehetőleg iparkodott az országban mutatkozó gazdasági eszközlesek felől kiküldöttei által közvetlen értesítést szereznii. — Az élénk helyesléssel fogadott jelentés után az egyesületi tagok mazgalmáról, a pénztári és vagyon forgalmáról, valamint az 1884. évi költségvetésről tétetett jelentés. Ezek szerint a múlt közgyűlés óta 16 alapítvány fizetett be, mi által az alapítványok összege a 130,000 forintot meghaladta. Új tagokul fölvétett 16 alapító 71 évdijas tag. A közgyűlés ugy a pénztári jelentést, mint a f. évi költségvetést helybenhagyta. Az évközben elhunyt 4 választmányi tag helyébe gróf Szapáry Géza, Türr István, Földváry Mihály és gróf Battyányi Géza választattak meg.

Vetések állása. Hivatalos jelentések szerint az őszi vetések egészben véve jól állanak, több helyt azonban, különösen a koraik és a repczék a száraz fagyok által szenvedtek. A rovarok egerek és a vakandok által okozta kártételekről főleg Nógrád, Nyitra, Pozsony, Zemplén, Zólyom, Győr, Fehér, Vas, Veszprém, Zala, Heves és Csanádmegyék egyes járásaiból érkeznek panaszok. — A tavaszi szántás-vetési munkálatok sok helyt már bevégeződtek. A tavaszi vetéseket illetőleg több helyt, különösen az alföldrészekben arról panaszkodnak, hogy a szárazság miatt ki nemi kelhetnek.

Kataszteri felmérések. A f. évben eszközözendő kataszteri felmérések iránt már végleges megállapodás történt a pénzügyminiszteriumban. A vonatkozó tervezet szerint a felmérések, háromszögelési, határleirási és részletes felmérési módozatok szerint fognak végrehajtatni. Háromszögelési mérések történnék: Komárommegye tatai és gesztesi járásaiban, Hontmegye szobbi járásában Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun-megye alsó- és felső pilisi járásaiban s Szt.-Endre községben, Békésmegye szeghalmi járásában, Bihar megye berettyó-ujfalusi, mező-keresztési cséffai járásaiban, Arad megye eleki, kis-jenői pécskai, aradi járásaiban és Arad város területén. Határleirási munkálatok ugyanezen helyeken eszközöltetnek, a háromszögelés befejezése után. Ezeket kivül a Heves megye hatvani s gyöngyös-patai járásaiban s Gyöngyös területén. A részletes felmérések Pestm. váci alsó, pilisi alsó, Fejérm. vaáli, székesfehérvári, adonyi, Jász-Kun-Szolnokm. felső jársági, felső tiszai jársaira, Árokszállás, Jászberény, Karczag városok területeire. Heves megye hatvani, egri, hevesi, tisziafüredi jársaira s Gyula város területére, Bihar. szalontai, cséffai, tenkei jársaira fognak kiterjedni. A felmérési munkálatok május hó első napjaiban veszik kezdetüket.

HETI SZEMLÉK.

UDVARI HIREK.

Ő felsége a király husvét után hosszabban fog fővárosunkban időzni. — Ő felsége vasárnap Gödöllőre érkezett herceg Hohenlohe főudvarmester és Báro Mondel szárnysegéd kíséretében.

Királyné ő felsége Wiesbadeni időzéséről írják: A királyné szombaton tette első nagyobb sétalovaglását; Schwalbachba rándult és onnét este tért vissza. Előtte való napon Schlangenbadba kocsizott, szerdán pedig a nassau herceg vadászkastélyát látogatta meg. A sétalovaglásokat a királyné rendszeren délutánra hagyja, a délelőtti órákat más testgyakorlatoknak szenteli. Heidelbergből Fehn vivómestert hívatta el, akitől reggelenkint vivóórákat vesz a Bachmayer-féle «Villa Lorento»-ban. A királyné külön tornaszobát is rendeztetett be magának. F. hó 23-án ő felsége látogatást tett Luiza porosz hercegnőnél, a német császár unokahugánál, délután pedig a hesseni nagyherceget és Sándor hesseni herceget fogadta. A dán király és neje juniushó eleje táján érkeznek Wiesbadenbe és a Park-hotelben fognak lakni. — Királyné ő felsége Maria Valeria főhercegnővel és kíséretével wiesbadeni és heidelbergi tartózkodása után meglátogatja Amsterdamot és Rotterdamot s visszautaztában néhány napig Münchenben aztán Feldaffingben fog időzni, tehát a felséges asszony még vagy hat hétig lesz távol Béctől. A királyné és leánya visszaérkezésük után a schönbrunni kastélyban fognak lakni, mert a lainzi vadaskertben levő új udvari nyaralót most alakítják át. A felséges asszony és Maria Valeria főhercegnő a nyarat az idén is Ischlben fogják tölteni.

A trónörökspár ő fenségeik konstantinápolyi utazására nagyban folynak az előkészületek a konstantinápolyi osztrák magyar telep körében is. Az ott élő osztrákok s magyarok fellobogozott hajón fognak a «Miramare» elé menni s egészen a Dolma-bagdzei palotáig kísérik a magas utazókat. Másnap ünnepélyes isteni tisztelet lesz a perai Maria templomban. Utána a trónörökspár a nagykövetség termeibe vonul s itt fogadja a küldöttséget, mely üdvözlő feliratot nyújt át; a felirat libanoni cédrus fából készült s ékkövekkel kirakott kerethe lesz foglalva; a hölgyek pedig Stefánia főhercegasszonynak pompás albumot nyújtanak át, mely aquarellekben tünteti fel a török főváros legszebb pontjait. A Jildiz kioszk előtt szerenad és tűzjáték lesz. A trónörökspár elutazása előtti napon pedig háró Calice nagykövetnél lesz diszebed és népiünnep a palota kertjében. Ujabb hírek szerint a trónörökös pár nem Dolma-bagdzsén hanem a Jildiz kioszkban fog lakni, melyet a szultán parancsára most egészen ujonnan butoroznak be. — Bukarestben is nagyban készülődnek az ott átutazó trónörökös-pár tiszteletére tartandó katonai diszszemlére.

Mária Valéria főhercegnő ő fensége eljegyzéséről bécsi lapok a közetkezőket írják: Külföldi lapokban már ismételve volt szó a királyi pár legifjabb lányának, Mária Valéria főhercegnőnek az eljegyzéséről. Mária Valéria főhercegnő eljegyzése unokatestvérével, Ferencz Ferdinánd estei főherceggel, Károly Lajos főherceg legidősebb fiával legközelebb meg fog történni. A főhercegnő 1868. évi ápril 22-én született, tehát a jövő hónapban lesz tizenhat éves. Még eddig semmi nyilvános udvari ünnepélyen nem jelent meg, s a mult farsangon sem vett részt a burgban tartott bálokon. Ha e hir megvalósul, akkor az eljegyzés csak a királyné és a főhercegnő Wiesbadenből visszatérte után fog megtörténni, a főhercegnő születése napján. Ferencz Fereinand estei főherceg 1863. decz. 18-án született, most tehát 21 éves. Tudvalevőleg örököse annak a nagy magánbirtoknak, melyet V. Ferencz modenai herceg 1875-ben hagyományozott.

Erzsébet főhercegnő Mária hannoveri hercegnő és Taaffe grófné udvarhölgy kíséretében Budapesten időzött. Kedden meglátogatta az ötvös-műkiállítást, hol Pulszky Ferencz és Ipolyi Arnold püspök fogadták és kalauzolták. A magas vendégek több mint két óra hosszáig nézték a kiállítást, melynek pompáját és érdekességét nem győzték eléggé dicsérni. A főhercegnő és a hercegnő délután három órakor tértek vissza a Hungaria nagyvendéglőbe, hol a fenségek lakosztályaiban hat órakor volt az ebéd. Este hét órakor a főhercegnő, Mária hannoveri hercegnő s a délután folyamában Pozsonyból megérkezett Frigyes főherceg kíséretében a nemzeti színházba hajtatott, hol kivánságára a repertoiron levő Aida helyett Erkel Hunyady Lászlója került színre. A főhercegnő és Mária hercegnő József főherceg páholyát foglalták el, míg Frigyes főherceg és kísérete az azzal szomszédos páholyban foglaltak helyet. A hercegnők az előadás végeztével udvari fogaton távoztak. Másnap a «Tót leány» előadását nézték meg a népszínházban. — Szerdán megérkezett Bécsből Károly

Lajos főherceg, ki szintén a Hungáriában szállt meg s egy napi időzés után Erzsébet főhercegasszonynyal valamint Mária hannoveri hercegnővel együtt Bécsbe vissza utazott. — István és Jenő főhercegek is meglátogatták az ötvös-műkiállítást, Pulszky Ferenc kalauzolása mellett. István főherceg távozása előtt megígérte, hogy a tárlatot még egyszer meg fogja nézni.

A nagyhét az udvarnál. Az 1884-ki nagyhéten a bécsi burg udvari plébiániáján az istentiszteletek következő rendben fognak megtörténni: Nagycsütörtökön: a titkos tanácsosok, kamarások és asztalnokok fekete ruhában jelennek meg színes (aranyozott) kardokkal, a katonák diszben, tábori öv és gyászfátyol nélkül a szentbeszéden, a nagymisén, valamint a szegények ezután következő étkezésén és a lábmosáson, 9 órakor. — Nagypénteken: a titkos tanácsosok, kamarások és asztalnokok fekete ruhában jelennek meg fátýollal bevont kardokkal és a katonák diszben, tábori öv nélkül, karjukon gyászfátýollal a szentbeszéden, passzió, a sz. kereszt tiszteletén s a többi szertartásokon, 9 órakor. — Nagyszombaton: a titkos tanácsosok, kamarások és asztalnokok fekete ruhában jelennek meg, fátýollal bevont kardokkal, a katonák, diszben, tábori öv nélkül, karjukon gyászfátýollal a litániára és nagymisére 10 órakor. Ugyanez nap délután 4 órakor disz-egyenruha, a katonák tábori övvel, a nagykeresztek szalagjai nélkül, ünnepies feltámadás. — Husvétvasárnap d. e. 10¹/₂ órakor nagymise és szentbeszéd, disz-egyenruha, a katonák tábori-övvel, a nagykeresztek szalagjai nélkül.

TÖRVÉNYHOZÁS.

A főrendiház márczius 24-iki ülésében a szerzői jogról szóló javaslatot vette tárgyalás alá. Rövid vita csak az 1. §-nál támadt, hol Ipolyi Arnold, besztercebányai püspök felveté a kérdést, mi történjék akkor, ha valamely műnek több szerzője van, s kettő például nem akarja kiadni, egy pedig akarja. A javaslat szerint a kiadást a két szerző ellenzése sem hátráltatja s az illetőknek csak kárpótlásra lehet igényük. A püspök ezt méltánytalannak mondá s az eljárást a szerzői jog expropriációjának nevezte. A többség Pauler miniszternek és Zichy Nándor grófnak — ki Ipolyi püspök nézetét pártolta — felszólalásai után elfogadta az eredeti szerkezetet. A többi §§ vita nélkül elfogadtattak.

A képviselőház márczius 21-iki ülésében a «Tiszának és mellékfolyóinak szabályozásáról» szóló törvényjavaslat harmadszori felolvasásban való elfogadása után a földadó kataszteri munkálatok eredményei ellen érvényesíthető felszólalások elintézésének módjáról szóló törvényjavaslat került tárgyalás alá. A javaslat szerint a felszólalások csak négy esetre szorítkozhatnak, ha tudniillik adómentes terület adó alá vétetik, ha a térfogat helytelenül vétetett fel, ha a művelési ág fölvétele s végre ha az osztályba sorozás tévesen történt. A ház a tárgyaláson gyorsan átesett, egyik oldalról, az ellenzékiek részéről sem provokált hosszabb vitát senkisé. Hegedüs Károly határozati javaslatot adott be az iránt, hogy a ház utasítsa a pénzügyminisztert Veszprémmegyének pápai és devecserijárásaiban az adónak a régi kivetés szerint való behajtására, mindaddig, míg az új kataszterben előfordult tévedések vagy hibák nem orvosoltattak. Ott ugyanis a tisztajövedelmi fokozat tulmagasan állítottatott fel, s hibás mintaterek jelöltettek ki, a mi azt okozta, hogy a földadó tényleg 80—150 százalékkal emelkedett. A pénzügyminiszter erre azt jegyezte meg, hogy az érdekelt birtokosoknak a kijelölt határidőn belül kellett volna a tisztajövedelmi fokozat ellen felszólalniok. Ezután az 1883-ik évi közösügyi költségekből a magyar korona országai által pótlólag fedezendő összegekről szóló javaslat fogadtatott el általánosságban és részleteiben. A márczius 22-iki ülésben a m. kir. tengerészeti bizottság elhelyezésére Fiumében emelendő állami épületek költségvetéséről szóló törvényjavaslat került tárgyalás alá. Halász Géza ez alkalomból a Fiumei kérdés megoldásának szükségét fejtegette s kérdést intézett a miniszterelnökhöz az iránt, hogy a fiumei bizottság mikor fogja elvégre jelentését benyújtani ez ügyben. Tisza Kálmán miniszterelnök a régi jelszóval válaszolt, hogy Fiumének, mint külön résznek Magyarországhoz való tartozása sem most, sem soha nem fog kétségbe vonatni, a jelentés pedig okvetlenül be fog terjesztetni, de a kérdést ez az országgyűlés már nem foghatja megoldani, főképp azért nem, mert megoldása nem is tőle függ egyedül. A javaslat ezután elfogadtatott. A kérvények letárgyalása után Madarász Jóssef kérdést intézett a miniszterelnökhöz, a husvétli szünidő tárgyában. A miniszterelnök virágvasárnap előtti szombattól kezdve 15 napig tartó szünetet tart czélszerűnek, mi helyesléssel vétetett tudomásul. Az ülés végén Polónyi Géza a szolnoki katonai erőszakoskodás ügyében nyújt be egy interpellációt, s kérdi, hogy van-e a magyar alkotmányban oly biztosíték, mely a magyar kormányt feljogosítaná arra, hogy a közös hadsereg tetteles szolgálatában álló egyénekkel szemben bármilyen juris diktionális hatalmat gyakoroljon? A miniszterelnök későbbre

ígért választ. — Hétfőn és kedden nem volt ülés; szerdán a ház a mostár-metkoviczi vasut kiegészítéséről szóló törvényjavaslatot vette tárgyalás alá. Rövid de igen élénk vita keletkezett a kérdés körül, s a szónokok nagyobb része a bosnyák kérdést is felszínre hozta. Helfy Ignác azt a kérdést intézte a miniszterelnökhöz, hogy van-e egyáltalán Bosznia jövő rendezésére nézve eszméje, terve s van-e kilátás arra, hogy azt a közel jövőben realizálhassa? A miniszterelnök azt válaszolta, hogy a kormány pusztán annak a mandatumnak megfelelőleg szándékozik eljárni, a mely mandatummal Európa felruházta. Herman Otto a javaslattal bebizonyítottnak tekintti, hogy az okkupáció megszűnt s bekövetkezett az annexio. Apponyi Albert gróf bizonytalan czélokra semmit sem akar megszavazni. Névszerinti szavazás kéretvén, a javaslatot 130-an fogadták el 73 szó ellen, távol volt 235 képviselő. — Csütörtökön kezdődött az ipartörvény-javaslat tárgyalása.

Az állandó új országház végleges terve, melynek gypszmintája és Steindl építész tanár tervezetrajzai az új műegyetem épületében vannak közszemlére kitéve — heves ellenzésre s bírálatokra nyújtott alkalmat a napisajtóban. Az épület góth stíljét kifogásolják legfőbbképen, azt vetve ellenébe, hogy a góth stílnak a magyar monumentális építészetben mi helye sincs, mert ez csak importált stíl volt, mely semmiféle nemzeti jelleget nem öltött magára. Más az hogy a londoni Westminster is e stílusban épült, mert Angliában a góthika egy egészen sajátos változáson ment át, mely alkalmassá tette arra, hogy mint nemzeti jellegű építészeti stíl jöjjön tekintetbe. A magyarországi csúcsíves ízlés semmi ilyet nem tüntet fel. Ifj. Mara Lőrincz Bécsben elő építész egy egész kis röpiratban száll síkra Steindl tanár góth ízlése ellen. Az iparművészeti múzeumnak egyik óra, Lehel Sándor pedig magát a tervet bírálja meg igen élesen s kimutatni iparkodik, hogy rendkívül nagy a helypocséklás. A mit valamennyien kívánnak az, hogy új pályázat hirdettessék.

EGYHÁZ.

A pápa ő szentségének Rómából való elutazására vonatkozólag az Osservatore Romano márcz. 24-iki számában a következőket írja: A hírlapok azon közléseit, melyek a pápa elutazásáról szóltak, általában nem helyesen értelmezték. Ezen közlések ugyanis azon lehetőséget fejtegették, hogy a pápa egyszer kényszerítve lesz Rómából elutazni, de egy szóval sem mondták, hogy már utra készül. Nem is a pápától függ az, hanem az olasz kormánytól. Azon napon, a melyen a pápa látni fogja, hogy méltóságán csorbát ejtettek és szabadságát nagyon is tulságosan korlátozzák, át fogja törni a körülte vont korlátot és mint elődjei közül számosan, másutt szabadabb és biztosabb menedéket fog magának keresni. Ugy fog cselekedni, miként a «Propaganda fide» cselekedett. Bárhová menjen is, magával viszi az egyházat és a föld bármely pontján telepedjék is meg, az leszen majd a világ közép-pontja. Miglen egy igénytelen, senki által sem ismert falu, mely a pápának menedékkül szolgálna, világhírre tenne szert, addig a pápa elutazásának ténye Rómát megfosztaná nagy hírnevétől. Az idézett lap elősorolja azon panaszokat, melyeket a pápaság az olasz kormány ellen emel és cikkét e szavakkal végzi: «Ha a pápa mindezek dacára még mindig Rómában marad, az egyes egyedül az általa nagyon kedvelt Rómáért és Olaszországért történik, melyeket szeretne megkímélni azon fölöttébb komoly erkölcsi és anyagi károktól, melyeknek ki volnának téve, ha a Szentszék nem terjesztené reájok jótékony hatását. A pápa számkivetésben és ide s tova bolyongva, még a legérzékletlenebb népek lelkesedésének kitörését is előidézné és őket nemes vállalatokra buzdítaná. Akkor a szerencsétlenség azokat érné, kik a pápát számkivetésbe kergették és bolyongóvá tevék. Azért nem lépi át a pápa a Vatican küszöbét. Azoknak tehát, kiket illet, jó lesz szívökre venni az intést!»

A pápa ő szentsége márcz. 24-én titkos consistoriumot tartott, melynek végével a trónteremben nemesi udvara környezetében az új püspököket fogadta. Márt. 27-én ő szentsége nyílt consistoriumot tartott, melyben *Neto József Sebestyén* és *Sanfelice* bibornokok felavatási szertartását végezte.

A pápa költeményei. A La Cultura című tudományos és szépirodalmi című folyóirat 5-ik kötetének 3-ik számában a szerkesztő Bonghi, bírálja XIII. LEO pápa költeményeit, melyeket Brunneli Jeromos tanár gyűjtött össze. A bíráló nem kiméli a dicséretet, a legnagyobb elismeréssel szól a magas szerző irányának tisztaságáról, erélyéről, a leírások élénkségéről, s általában a költemények igazi költői szépségéről.

Titkos consistoriumot tartott a pápa ő szentsége az elmúlt hétfőn, márczius 24-én az apostoli palotában. *Martinelli* bibornok, a szent collegium comerlengoi hivatalának ideje letelvé, a szokásos «borsa»-t ő szentségének átnyújtá, mire ő szentsége Ledochowszky bibornoknak nyújtotta azt át. Ezután a pápa allocu-

tiót tartott, melynek befejeztével *Neto József* Sebestyént lisabon patriarchát, továbbá *Sanfelice* aquavellai herceget nápolyi érseket bibornokká nevezte ki. A suburbicarius püspökségek következőleg töltettek be: *Sacconi* bibornok Ostia és Velletri. — *Pitra* bibornok Porto és S. Rufina, — *Monaco La Valletta* bibornok Albano, — *Oreglia* bibornok Palestrina, — *Martinelli* bibornok Sabina, — *Howard* bibornok Frascati püspökké nevezetett ki. Ezután ő szentsége több bibornoki czim megváltoztatásához adta beleegyezését. Így *Caverot* bibornok, lioni érsek S. Silvestro in Capite cim helyet SSma Trinitá al Monte Pincio czimét vette föl. *Mertel* bibornok a római egyház al-kancellárjává és az apostoli levelek sommistájává nevezetett ki, S. Lorenzo in Damaso diakoniáját nyerte a S. Maria in Via Lata helyett. *Consolini* bibornok a római egyház camerlengójává nevezetett ki. *Randi* bibornok a S. Mária in Via Lata diakoniáját optálta. Ezután ő szentsége több érseket, püspököt nevezett ki, részben pedig áthelyezett. Végül pedig a suburbicarius püspökségekre kinevezett bibornokok ő szentsége kezébe tették a szokásos esküt, azután kéz- és lábcsókra bocsátattak, melynek kifejeztével kétszer megölelték a szentatyát. Ezzel véget ért a consistorium.

Mihálovics József zágrábi bibornokérseknél nevenapja alkalmából gróf Khuen-Héderváry bán, báró Ramberger hadparancsnok, Radivojevics, a hétszemélyes tábla elnöke, Kresztics tartománygyűlési elnök, valamint az összes hatóságok fejei személyesen tiszteltek.

A dunamelléki reform. egyházkerület közgyűlése márczius 26-án ülést tartott, melyen a püspökválasztás ügye ismét tárgyalatott. Ez ülés megtartását Szász Károly ur magatartása tette szükségessé, ki tudvalevőleg kijelentette, hogy személyét szűkebb körű választásra nem kívánja bocsájtani. A közgyűlés hosszabb vita után határozatilag azt mondta ki, hogy a szűkebb körű választás elejtésével újból egészen új választás ejtendő meg, így aztán megtörténhet, hogy Szász Károly ur fog ez alkalomból megválasztatni különösen miután kimondalott az is: utasitassék a szavazatokat felbontó bizottság, hogy amennyiben ennél a szavazásnál sem nyerne absolut többséget az egyik jelölt sem, a legtöbb szavazatot nyert két egyén közt rendelje el a szűkebb szavazást, még ha az egyik jelölt ez ellen tiltakoznék is.

Kinevezések. A pápa ő szentsége államtitkári rendelettel *Czacki Randi* és *Lasagni* bibornokokat a Propaganda sz. congregatiójának tagjaivá, továbbá *Bianchi* bibornokat a minoriták protectórává nevezte ki. — *Gessi* Angelo apát a sacro vincolo defensorává nevezetett ki a házassági ügyekre nézve, melyek a concilium sz. congregatiója előtt tárgyalatnak. Az eddigi defensor *Cavichioni* perui apostoli delegatussá szemeltetett ki. Ő felsége Itlinger alesperest, szent-széki ülnököt és racinoveci plébánost, a diakovári székeskáptalanhoz czimzetes kanonokká nevezte ki.

H A D S E R E G.

Új fegyverek a hadseregben. János főherczegről az «Arme und Marine Ztg». azt a hírt közölte, hogy puskára fölesatolható gyorstöltőt talált föl, melyet szakemberek kitünően használhatónak találtak. A félhivatalos Pol. Corr. e hírt megczáfolta, azt irván, hogy tévedés van a dologban, mert a kérdéses találmányt nem János főherczeg, hanem testvére Károly Szalvátor főherczeg tette. Most kiderül a valóság, hogy mindkét főherczeg talált föl fegyverjavítást. János főh. valóban feltalálta a fölesatolható gyorstöltőt, Károly Szalvator főherczeg pedig a vadászpuskákra alkalmazható újítást konstruált. — Egy harmadik találmányról is érkezett hír; Bolgár Ferencz főhadnagy, és Petri F. J. urak ugyanis oly ismétlőpuskát szerkesztettek, mely a gépezetének egyszerűsége s a töltés gyorsasága által tűnik ki. A szerkezet alig félannyi alkatrészből áll, mint a más ismétlőpuskáké. A tölténytár meglöltése nem telik több időbe, mint a mennyi alatt az ember az egylövetű puskába a töltényt beteszi. Az ismétlő-fegyverek ellen eddig az volt a fő kifogás, hogy a szerkezetök igen bonyolódott, a tár meglöltése pedig igen hosszadalmas. Ez a kifogás a Bolgárék puskáját nem érheti. E fegyverrel lehet tüzelni, a meddig tetszik; a lövések egymásután legfőlebb négy másodpercenként következnek. A puska mint egylövetű is használható, a mi által azonban a tárban levő töltések semmi változást sem szenvednek. A tár meglöltése és kiürítésekor a fegyver kezelője nem kénytelen tekintetét a puskára fordítani, sem pedig a puskát helyzetéből kimozdítani, mert a szerkezet egy fogásra működik. Az ismétlő szerkezet igen könnyen alkalmazható az egylövetű puskákra s a fegyverhordó képessége és alakja azért nem változik.

«Kopal hi.» Br. Kopal Viktor alezredes Albrecht főherczeg első szárnysegéde a napokban megvált ettől az állásától és saját kérelmére a szt.-pölteni jelenleg Hainburghban állomásozó 10 vadászalzóalj parancsnokává nevezetett ki. E zászlóaljjal a Kopal-név szorosán egybe van forrva. Kopal őrnagy, a jelenleg parancsnok-

ká kinevezett alezredesnek atyja az 1840-iki olasz hadjáratban ugyan ennek a zászlóaljnak volt parancsnoka. Kopal őrnagy vitte véghez a 10-es vadászokkal az elsáncolt olaszokkal erősen megszállt és ágyukkal fölszerelt Monte Berico, Vicenza kulcsa ellen azt az emlékezetes ostromot, mely dicsőségesen végződött, jöllehet a vadászzászlóaljnak számtalan áldozatába került. Mikor másnap a zászlóalj lejött a hegyről, a sikon táborozó hadcsapatok vezényszó nélkül sorba álltak és csodálatuk meg tiszteletük jeléül az elvonuló zászlóalj előtt tisztelegtek, míg a tisztok lebecsátották kardjukat. Ekkor még nem voltak a hírlapoknak saját külön tudósítói. De Schönhals altábornagy és Kuhn vezérkari százados, jelenleg tábornagy részletes jelentést küldtek a csatáról az Augsburger Allgemeine Zeitungnak, melyben méltatták a zászlóalj hőstetét. A hadsereg tisztikara gyűjtést rendezett és a «legvitézbb zászlóalj» számára ezüst kürtöt készíttetett, melyet a zászlóalj ma is a használ s mely remekmű a maga nemében. A kürtön e felírás van: «A vitéz 10. tábori vadászzászlóaljnak, a győző Radetzky alatti olaszországi hadsereg. 1848.» A kürtön alkalmazott s a kétfejú sas által tartott pajzson e szavak olvashatók: «Monte Berico» — Kopal hi.» Császári és királyi rendelet folytán a zászlóalj e kürtjét ép oly tisztelgés illeti meg, mint egy zászlót. Most 36 év után, ismét egy Kopal áll a zászlóalj élére.

Kinevezések. Ó felsége Weisz Ferdinand vezérkari főnöknek a jaroslai lovas-hadosztálynál, a 7. sz. dragonyos-ezredhez leendő áthelyezését, a vezérkarban való meghagyással, a csapatszolgálatra beosztottak viszonyában elrendelte, továbbá: *Hoewel* Herman ezredesnek a hadmérnök-törzsben, hadmérnökigazgatónak Budapesten, a föltüvizsgálat alapján «rokkant» gyanánt nyugalmaztatását elrendelte és neki ezen alkalommal a czimzetes vezérőrnagy jelleget díjmentesen adományozta. — Lovag *Mestrovics* István nyug. ezredesnek a megürült 3. oszt. Erzsébet-Terézia kat. alapítványi helyet adományozta. — *Fedra* János őrnagyot a 29. sz. gyalogezredben, — a 19. sz. táb. vadászzászlóalj parancsnokává kinevezte és makkoshelyei *Hettyey* Ferenc őrnagynak a 2. sz. huszárezredben szolg. alkalmazásban a boszniai és hercegovinai kataszteri felmérésnél, jelen alkalmazásban való ideiglenes meghagyással, kivételesen a gyalogság tényleges állományába helyezését, számf. a 37. számú gyalogezredhez elrendelte. — Ugyszintén elrendelte turnforti báró *Tiller* Károly altábornagynak, a tüzér arzenál igazgatójának a jól megérdemelt nyugalomba helyezését saját kérelmére s neki ez alkalommal a czimzetes tábornagy jelleget díjmentesen adományozta és megparancsolta, hogy ötvenöt évi, háboruban és békében egyaránt kiváló szolgálatai elismerésül a legfelső elismerés tudtára adassék; továbbá kinevezte: lovag *Schmarda* Károly altábornagyot, a kat. műszaki és közigazgatási bizottság elnökét, — a tüzér-arzenál igazgatójává, és *Kreutz* Frigyes altábornagyot, a kat. műszaki és közigazgatási bizottság I. csoportja főnökét, — ezen bizottság elnökévé; azután áthelyezését elrendelte *Fischer* Ede alezredesnek a tüzér-törzsben, szolgálati alkalmazásban a közös hadügyminiszterium 7. osztályában, — a kat. műszaki és közigazgatási bizottsághoz, és *Semrad* Gusztáv őrnagynak a 12. sz. vár-tüzérszászlóaljban, tüzér-felügyelőségi parancsnoknak Mosztárban, — a közös hadügyminiszterium 7. osztályába, továbbá: gieslingeni báró *Giesl* Henrik altábornagynak, a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok csendőrségi felügyelőjének, a titkos tanácsosi méltóságot díjmentesen adományozta; azután: lovag *Gammel* Ferenc altábornagy, a 34. gy. hadosztály parancsnokának, a jól megérdemelt nyugalomba helyezését saját kérelmére elrendelte és megparancsolta, hogy neki ez alkalommal, több mint ötven éven át, háboruban és békében egyaránt kötelelességű és sikeres szolgálatai elismerésül a legfelső megelégedés kifejezése tudtára adassék; továbbá gróf *Lichtenberg Mordax-Schneeberg* Artúr vezérőrnagyot, a 62. gy. dandár parancsnokát, — a 34. gyalog hadosztály parancsnokává, jelen rangfokozatában való ideiglenes meghagyással kinevezte; azután: *Niecke* Károly vezérőrnagynak, a 10. hadtest tüzérigazgatójának, a jól megérdemelt nyugalomba helyezését saját kérelmére elrendelte, és neki ez alkalommal a czimzetes altábornagy jelleget és sok évi, háboruban és békében egyaránt kötelelességű szolgálatai elismerésül, a Lipót-rend lovagkeresztjét, mindkettőt díjmentesen adományozta; megengedte továbbá, hogy szentbenedeki *Orgonás* Zsigmond őrnagynak s a középszathmári 43-ik magyar honvédzászlóalj parancsnokának buzgó és sikeres szolgálatai elismerésül, a legfelső megelégedés nyilváníttassék.

EGYLETEK ÉS TÁRSULATOK.

A Kisfaludy-társaság szerdán márczius 26-án látogatott ülést tartott, melyen Frankenburg Adolf a régibb írói életből humoros «tükör-képeket», Dalmady Győző «nemzeti éneket Mátyás koronázására» és Szász Károly költeményeket olvasott fel, s ezenkívül bemutatta Fiók Károlynak a szanszkrit fordításait. Fiók mint keleti fordító a Kisfaludy-társaság egyik pályázatán tűnt fel szép Firduzi fordításaival.

A budapesti ügyvédi kamara közgyűlése márczius 23-án tartotta ez évi ülését. Az ülés igen mozgalmas volt. A tagok körében már hetek óta élénk mozgalom uralkodik bizonyos reformok érdekében, melyeket a kamarai működés terén életbeléptetni akarnak. A tisztujtás ügyének érdekessége fokozódott amaz indítvány által, mely a tisztviselők fizetésének megszüntetésére s a a tiszteletbeli hivatalnoki rendszer életbeléptetésére vonatkozik. A reformtörekvés mellett hatalmas tábor csoportosult, melynek élén dr. Dell'Adami Rezső és dr. Jellinek Arthur kardoskodtak. A megyeház gyűlésterme már délelőtt 10 órakor csaknem egészen megtelt s egyáltalán izgatott, várakozásteljes hangulat uralkodott a jelenlevő ügyvédek körében. Hodossy Imre elnök 10 órakor nyitotta meg az ülést s a választmány jelentése körül mindjárt élénk vita támadt. A gyűlés mozgalmas része ezután következett. A költségvetés előterjesztése után Pártos Béla indítványozta a tisztviselői fizetések leszállítását, míg dr. Jellinek a tisztviselői fizetések törlésére vonatkozó indítványát indokolta. A közgyűlés figyelemmel hallgatta a beszédet, de közbe-közbe élénk ellentmondások, de még élénkebb helyeslések törtek ki. E beszéd alatt észrevehető volt, hogy az ellenzék erős és a felvetett eszme népszerűsége jutott. Dr. Tárnay olyanforma indítványt tett, hogy a kérdés eldöntése halasztassék el. Egymást érték ezután a felszólalások, de a szónokokat jobbra nem hallgatták meg. Az elnök kiváló tapintattal s komoly méltósággal vezette a tanácskozásokat. Két ízben adtak be indítványt a vita berekesztése tárgyában. Először a többség elvetette, de másodízben, mikor az óra mutatója már nagyon közel járt az egyes számhoz, elfogadták. A választmány előadója dr. Mezei akarta védelmezni a választmány javaslatát, de nem hallgatták meg, mire az elnök a kérdésre nézve névszerinti szavazást rendelt el, s a szavazás megtartását délutánra halasztotta. A délutáni ülésen 88-an nemmel, 155-en igennel szavaztak, a többség s így a fizetések meghagyását határozta el. Márczius 25-én ismét ülést tartott a közgyűlés. Szavazás alá bocsátatván a választmánynak az indítványa, hogy a tisztviselők számára megszavazott fizetés három évre tekintessék megállapítottnak, a névszerinti szavazás eredménye az lón, hogy 119 tag a választmány indítványa ellen, 94 pedig mellette szavazott. E szerint elvetették a választmány indítványát s a tisztviselők fizetése csak egy évre tekintetik megállapítottnak. Az ülés végén Hodossy Imre elnök a maga és tisztársai nevében lemondott állásáról, melyet a közgyűlés három év előtt reá ruházott. Ezután az új tisztviselőkre adtak be a szavazatok, — az eredmény szombaton hirdettetett ki.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A «Farkas-Riskó pályázat» feletti jelentést a magyar tud. akadémia márczius 24-iki ülésén olvasta fel Szász Károly. E jutalomra hazafias költemény pályázott, mely lehetett himnusz. óda, elegia, ballada, beszély, tanköltemény, szatira. E műfajok mindegyike képviselve volt a beérkezett 28 munka közt, azonban csak kettő vált ki: A 13-ik számú a «magyar nemességhez» és a 27-ik számú «Magyar ember dala.» Hir szerint a bírálók (Gyulai Pál, Szász Károly, Lehr Albert) csupán szótöbbséggel itélték oda a jutalmat az utóbbinak, mely Vargha Gyula műve. «A magyar nemességhez» című lendületes óda, mely egy szavazatot nyert, a «Budapesti Hírlap» hasábjain jelent meg Divéki aláírással, mely valószínűleg álnév. Határozottan értékes költemény, a nagy közönség lesz hivatva eldönteni, hogy az akadémiai bírálók többségének vagy kisebbségének volt-e igaza?

A karácsonyi pályamunkák egyike («Nóra») a bírálók valamelyikénél úgy elhanyagódott, hogy annak keresése miatt a pályázat kihirdetését, mely márcz. 27-ére volt kitűzve, márczius 31-ére kellett halasztani.

A philosophiai tanulmányok alapvonalai, I. Logica és a philosophia encyclopediája cím alatt fordított Kármán Mór, Lohe Hermann néhai göttingiai tanár előadásából. Amint örvendünk azon, hogy a philosophiai tudományok újabb időkben hazánkban is lendületet vettek, úgy sajnálnunk kell, hogy sok oly külföldi munkát is lefordítanak, mely nem való egyébre, mint hogy a philosophiai tudományoktól a közönséget elriassza, míg a legkiválóbb gondolkodók művei fordítatlanul és a közönségnél ismeretlenül maradnak.

A visitatio canonica a magyar egyházjogban» cím alatt dr. Timon Ákos győri jogtanártól jogtörténelmi tanulmány jelent meg.

M Ű V É S Z E T.

A műcsarnok képkiallításán nem nagy, de distingvált közönség mozog. A kiállítás ezuttal olyan, hogy a nagy publikumot nem hódíthatja, inkább csak a szorosabb értelemben művészet-kedvelők becsülik meg. A főkép Max «Consummatum est»-je, nem valami szenziót keltő kép, hanem a müncheni mester egyéni sajátosságos felfogásánál fogva érdekes mű; a másik két kisebb képe

is kiváló művészeti érdekesség. Nagyon értékes és becses a maga nemében a párisi Todesco-testvéreknek vagy husz számból álló gyűjteménye, mely csupa gyöngéd, finom kivitelű, habár üres képeket foglal magában, remekei az utolsó francia császárság salon festészetének. — A hazai képek között ezuttal a főhelyet az arcképek foglalják el. E számunk egyik czikke bővebben is szól róluk.

A budapesti ötvösmű-kiállítás Európaszerte feltűnést keltett s mindenütt elismerik, hogy a maga nemében rendkívüli. Nemcsak hogy a szakíratok foglalkoznak vele, hanem a külföldi nagyobb lapok is külön tanulmányokat közölnek róla. Több hírneves régész is érkezett fővárosunkba a kiállítással való tüzetesebb megismerkedés céljából, így utóbb Germain Bapst, a párisi musée des arts decoratifs őre, dr. Rosenberg Mark karlsruhei tanár. A kiállításról egy nagyszabású szakmunkát is készülnek kiadni, mely maradandó emlékül szolgáljon. A párisi Lévy-czéggel folytat eziránt alkudozások, utóbb azonban egy bécsi műkereskedő céggel lépett érintkezésbe Pulszky Károly, a kiállítás titkára. — Trefort miniszter elnöklete alatt egy bizottság arról is értekezett, hogy mi módon lehetne a kiállítást ötvösműveseinkre nézve legtermékenyebbé, művészileg leghathatósabbá tenni; abban állapodtak meg, hogy legcélszerűbb lesz pályadíjakat tűzni ki a jövő évi országos kiállításra oly ötvösművek számára, melyek műalakjaiban valamely kiválóbb régi ötvös-mű motivumait használtattak fel. — Báró Liphay Béla, a bizottság egyik tagja, személyesen is kívánván a bizottság ilyen célját előmozdítani, a maga részére tett is már ilyen nemű megrendelést.

SZINHÁZ.

Nemzeti színház. *Bartók Lajos* legújabb színművéről, «Kendi Margit»-ról, melynek első előadása márcz. 30-án volt, lapunk jövő számában részletes ismertetést adunk. — *Wiltné Mária asszony* e héten új szerepben fogja magát bemutatni a nemzeti színpadon. Erzsébetet fogja énekelni «Tannhäuser»-ben. — *Perotti* márczius 28-án «Aidá»-ban énekelt utoljára a nemzeti színházban. — *Műsor e hétre.* A nemzeti színház e heti műsora: Kedd, április 1-én «Tannhäuser», 2-án «Demi monde», 3-án «Nürnbergi baba» — «Sylvia», 4-én «Az utolsó szerelem», 5-én «Bánk-bán», 6-án «A vasgyáros».

Népszínház. *Almásy Tihamér* népszínműve, a «Czigány Panna» lesz a legközelebbi újdonság. — *Adamné asszony* kívánságára és tiszteletére a népszínházban márczius 23-án a Piros bugyellárist adták Blaháné asszonnyal. — *Deszkasev István*, a zágrábi nemzeti színház operájának tagja a «Cornevillei harangok» «Grenicheux»-jét énekelte márczius 27-én közepes sikerrel. Jól iskolázott hangja van, de gyöngé és játékából hiányzik a természetesség.

Külföldi színházak. *A bécsi operaszínházban* megnyílt az olasz staggione. »Tell Vilmos» került színre. Mierzwinsky tenoristával Arnold szerepében. A művész üde, csengő hangjával, mely Wachtel fénykorára emlékeztet, nagy diadalt aratott. — *Weimarban* e hó 24-én volt Weingartner Pál «Sakuntala» című zenedramájának bemutatója. A mű, mely Wagner stíljének tradícióit követi, szép sikert aratott, és Wagner hívei nagy reményeket fűznek a fiatal szerző jövőjéhez. — *Spielhagen Frigyes* fényes óvációkban részesült Péterváron, «Megmentve» című színművének bemutatója alkalmából. — Az előadás estéjén arany babér-koszort nyújtottak át neki, és bankettet rendeztek tiszteletére, melyben a pétervári orosz és német társaság színe-java részt vett.

A nő című drámáról a «Budapesti Hírlap» és újabban az «Egyetértés» hosszú és dicséretektől áradó tárczákat irtak. Ezek következtében következő érdekes hírt olvasunk a «Fővárosi Lapokban», melynek szerkesztője tudvalevőleg a drámaíró bizottság egyik tagja: «Megvigasztaljuk a tárczáiról (az «Egyetértés») hogy a «Nő» című dráma előtt a nemzeti színház kapuja nem zárult be végkép, mert a bíráló bizottság csak ezentul fog róla dönteni. Elmondtuk már egyszer, hogy a mű kétszer forgott a bizottság előtt, melynek tagjai főleg a bevégezést hibáztatták, de a szerző ismeretlen akarván maradni, nem volt mód vele megbeszélni a dolgot. Utóbb azonban erre is akadt út és mód s a dráma most új befejezéssel épp tárgyalás alatt áll, s valószínű, hogy a jövő ősz egyik érdekes újdonsága lesz a színpadon. Ügye rövid időn eldől.» Tehát a bíráló bizottság még nem döntött (mert csak ezentul fog) a darab felett, mely kétszer forgott előtte úgy, hogy «előadásra nem ajánlatott», ami a visszautasítás hivatalos kifejezése. Tehát a bíráló bizottságot másoknak kell valamely darab jelességeire figyelmeztetni, hogy azokat észrevegyék. Még érdekesebb e formai kérdéseknél, mert a bizottság esztetikai látkörét tárja fel, az ok, mely miatt a darabot visszautasították s mely most csak úgy áll fenn, mint akkor, midőn a darab a bizottság előtt for-

gott, t. i. «a bevégezést hibáztatták.» Irodalmi körökben ismeretes, hogy e bírálóknak semmi bevégezés sem tetszik, mely valamely szereplő halálával jár, mert szerintük a közönség ezt nem szereti. Csiky Gergely «Bozóti Mártája» is halállal végződött és így természetesebb, igazságosabb is volt, de a bizottság kívánalmára jó véget kellett neki adni, mely kívánalomnak Csiky készséggel engedett. Semmiféle dramaturgia, de a józan ész és a jó izlés sem engedi, hogy a darab vége tetszés szerint változtatható legyen, mert épen ez jelöli meg a benne szereplők cselekvéseinek végeredményét és ha ez kétféle lehet, akkor az összes cselekvések határozatlanok, következtelenek és a darab rossz. Erős összeütközéseket halál nélkül kiegyenlíteni nem lehet, mert elposványosodnak. Beöthy igen találóan jegyezte meg, hogy a középjajú drámák a «féluton maradt szenvedélyek és bűnök rajzai» Nem épen hízogó feltevés a nemzeti színház közönségéről, hogy kizárólag ily féluton maradt, tehát elposványosodott érzésekben tud gyönyörködni és van okunk hinni, hogy nem is való. Azok az «utak» és «módok» és «tárgyalások», melyekről az idézett újdonság szólt, szintén furcsa világításba helyezik a nemzeti színháznál a drámaírók szerepét. Velök nem bánnak egy csöppet sem különben mint a szabókkal, kik a művésznők szeszélyei szerint alakítják, diszitgetik, toldozzák és foldozzák a ruhákat. A mű szerzője, mint biztos forrásból értesülünk, Csekolics-Liphay Leona bárónő.

Az új operaházat a fővárosi egyet választmánya, élén az elnök Kammermayer polgármesterrel meglátogatta s ott Ybl Miklós művezető-építész és báró Podmaniczky Fr. intendans szíves és előzékeny kalauzolása mellett alapos tájékozást nyert minden tudnivalóról. A választmányt tagok közül jelen voltak: Ráth főpolgármester, Bogisich Lajos, pestvidéki törvényszéki elnök, Bogisich prépost, Ostuics Mihály előjáró, Morlin Imre, Weisz B. F., Sztupa Gy. urak és mások. Először megtekintették az előcsarnokot, a fölépést, az I. emeleti páholsorokat és előcsarnokot, az udvari páholyt, lépcsőházat és helyiségeket, majd a II-dik emeleti helyiségeket, folyosókat és páholyokat, aztán kiléptek a II-ik emeleten a nézőtér fölé felállított állványokra, honnan a nézőtérnek egész felső részét és a mennyezetet lehetett látni. Innen a karzatra ment fel a társaság, azután átment az épület másik oldalán fekvő óriási kellék és ruhatárba, melyben már a szekrények és asztalok legnagyobb része fel van állítva, onnan ismét tovább a nagy festő-terembe, melynek padlatán épen egy óriási terjedelmű vászon várt a megfestésre, onnan a kisebb festő-terembe, a hol már a vázlatok egész sora van felállítva, míg egy másik szobában már a különféle sisakokat, vérteteket, arany, ezüst és másféle dísz-edényeket és serlegeket készítenek papier-machéból; megtekintették a szellőző készüléket is és végre egy pillantás vetettek a III. emeletről a szédítő mélységű színpadra.

Z E N E.

Gróf Zichy Géza hangversenyeit mindenfelé nagy siker kíséri. A hamburgi színházban a gróf matinét adott, melyen a nézőtér szorongásig megtelt s az előadót elhalmozták tapssal, koszorúval. Szép sikerrel működött közre vele Waldner operaénekes. Csütörtökön Magdeburgban ad hangversenyt, jövő hétfőn pedig Würzburgban végezi be körútját s onnan haza jön. A berlini matinét a Volkmann siremléke javára adta. A házi urnak gr. Széchenyi Imre nagykövetnek három zeneművét is játszotta, a «Merengés» címűt, egy «impromptu»-t s egy magyar hapszódját.

Liszt-estélyt készül rendezni a nemzeti zenede igazgatósága april hó elején, Liszt Ferenc elutazása előtt. A hangversenyt a vigadó kistermében fogják megtartani s a program számait kizárólag Liszt művei képezik, így többek közt nagy hangversenye, rhapsodiája és Cecilia oratoriuma.

Liszt Ferenc az orsz. kir. zeneakadémiában a jövő 1885. évi januártól kezdve a zeneszerzés-, hangszerelés-, összhangzat és alaktanból előadásokat fog tartani.

Gróf Zichy Nándorné budavári palotájában jótékonycélu hangverseny volt, a «Mária-Erzsébet jótékony nőegylet» javára, melyet Földi Jánosné, Lépegy Hona urnő rendezett. A hangverseny fényes eredménnyel is járt, 613 forintot jövedelmezett.

A Rosé-féle bécsi vonós négyes társaság hétfőn tartotta hangversenyét a «Hungária» szálló dísztermében. A zenész társaságnak ez volt első bemutatója fővárosunkban s a jó hír mely jövetelüket megelőzte, minden tekintetben igaznak bizonyult. A társaság csupa fiatal emberekből áll, de bármely régi társaság megirigyelhetné az az összejátékukat. Az első hegedős: Rosé Arnold, az udvari opera hangversenymestere, rendkívüli finomsággal, nemességgel, kifejezéssel játszik s nagy technikát kellő erővel egyesít. Hangszerének tompa hangja dacára, játéka mindenkit elragadott. Loh Antal, bécsi udvari zenész, a második hegedős, pompás hangszere-

ren játszott s méltó tagja a négyesnek. Egghard Gyula, a mély-hegedűs hangszeréből tömör hangok áradnak s játéka erőre vall. Rosé Ernő, a hegedűs bátyja gordonkájából meleg, lágyan ömlő, egyenletes hangokat csalt ki s előadása, némi modoros nyegegetést leszámítva, finomságával lepelt meg. Összjátékuk a lehető legtökéletesebb. Mindig úgy egymáshoz simulnak hangszerük, mintha egygyé olvadnának. Pianóik lehelletszerűek s fortéik erőteljesek. Ezt különösen a Volkmann g-moll négyesében és a Beethoven f-dur négyesében tüntették ki, melyeknek szépségeit gyakran egész új világításban mutatták be. Átmeneteik biztonsága meglepő. A Volkmann gyönyörű b-moll hármásának zongora-részét Door Antal játszta erélylyel, olykor elnyomva a hegedűt és gordonkát. A terem nem felt meg egészen, pedig a Bécsből lerándult zenészek a jövedelem egy részét a Volkmann-émlékre szánták. Az első sorokban ott láttuk Liszt Ferenczet és Haynald Lajos bibornok-érseket.

Csodagyermeknek nyilvánítá Rubinstein a 9 éves kis Pruever zongora-virtuozt, ki a bécsi zenekedvelők estélyén ragadta őt bámulatra. Erről a kis művész-fiúról azt mondják, hogy ötödik évében, mikor még csak testvére zongorázását hallgatta nagy figyelemmel, hogy ha valaki a zongorán akár egyes hangokat ütött meg, akár egész akkordokat, ő pusztán hallásával ráismert a billentyűkre, melyek hangzottak s bámulatos biztossággal ütötte meg ő is a kérdéses akkordokat. Hat éves korában került a szintén gyakran emlegetett Eibenschütz Ilona mesterének, Hans Schmitnek keze alá. — A kis fiúnak bámulatos biztoss hallása és kitűnő emlékező tehetsége az, a mi sokat ígér; beváltja-e a beléje helyezett reményeket? — az ilyen koraérettség gyakran nem áll arányban a plastikai fejlődési képességgel.

NŐVILÁG.

A tavaszi divat Párisban már teljes luxusában s eleganciájában tündöklök. A szürke most az aristokrata hölgyek legkedveltebb színe; a télen Chambord grófért viselt gyász után nem akarnak egyszerre élénk színű ruhákat viselni s a szürke képezi az átmeneti divatot; a bőjti estélyeken, hangversenyeken ezt lehet a főrangú világ legkedveltebb színéül látni. A rendes toiletteken a blouseos mellény-alaku s plastronos derekak váltakozva szerepelnek, de a két első a tavasz beálltával gyakoribb, mint azelőtt. — Mint újdonságot próbálgatják a François I. és Henri III. korabeli karokat, eredeti alaku, elegáns puffadásával — úgy látszik — hódít; könnyű selyem mousselinet, ind surah-t vagy csipkéket használnak hozzá. A reggeli sétákat a boulogni erdőben egyszerű öltözékekben járják; a szoknyának elől szélesen fektetett ránczolatát oldalt tűzik meg s hátul ismét széles draperiába fogva folytatják; néha két szárnyban fejezik be. A legeredetibb, mondhatjuk, a legművészbibb a fejk; részben a kalapokat, részben a coiffuret értjük. A hölgyek egész tanulmány-tárgyává teszik Waltean és Grouzet, s az ő képeiken található kalap s haj diszmotívumokat használják fel.

Mme. Edmond Adam fővárosunkból az alföldre utazott, gr. Villars főconsul, Pázmándy Dénes, Hieronymi, Tolnai Lajos, összesen vagy 12 tagból álló társasággal. Az alföldet először a szalonkocsi nyitott balconjáról nézte a vendég; majd Mezőhegyesen tárult föl előtte az alföldi élet egyik legjellemzőbb képe, a ménest bocsátották elébe, s a csikósokkal mindenféle produkciókat végeztek. Innen Szentesre s Szegedre ment a társaság, mindenütt meleg fogadtatásban részesíték őket, lakomák s felköszöntők várták. Szegeden megnézte Adammé a katasztrófa óta épült városrészt, egyszerű parasztházakat is kívánt látni, mindenütt meleg rokonszenvet tanusítottak iránta. Szerdán érkezett vissza a fővárosba s hétfőig maradt itt. Ezalatt jegyzeteit állitgatta össze, látogatóit fogadta. Péntek este «Salon prunque»-t tartott, melyre hivatalosak voltak: Irányi Dániel, Mocsáry Lajos, Helfy Ignác, Prónay Gábor báró, Pázmándy Dénes, Apponyi Albert gróf, Szilágyi Dezső, Wahrman Mór, Harkányi Frigyes, Falk Miksa, Jókai Mór, Tisza Lajos gróf, Podmaniczky Frigyes báró, Ivánka Imre, Horváth Gyula, Hieronymi Károly, Urváry Lajos országgyűl. képviselők, Pulszky Ferencz, Gyulai Pál, Fraknoi Vilmos, De Serres, bárdányi Brahm Miksa lovag, Tolnay Lajos, Keleti Gusztáv, Ange Morre és Neményi Ambrus. — Másnap több intézetet látogatott meg, hogy közművelődési viszonyainkról ez irányban is tapasztalatokat gyűjtsön. Biztathatjuk magunkat azzal, hogy ő alaposabban fog nemzeti életünkről írni s szólani, mint egyéb itt járt felelőletes ismertetőink.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

A négyszázalékos aranyjradék kölcsönre szóló aláírást az első 24 óra után berekesztették. Márczius 26-án már többszörösen tul volt a kölcsön jegyezve. Páris kivételével, minden aláírási he-

lyen. — Az aláírásra bocsájtott 100 millió forintból a kicserélésre szánt kvóta 60 milliót tesz, míg a készpénzen való jegyzésre mintegy 40 millió tartatott fenn. A kicserélésre szánt kvóta a 6 százalékos járadék tulajdonosai által, kik legnagyobb részben a magán tőkepénzesek közé tartoznak, teljesen abszorbeáltatott. — Berlinben az egész jegyzést mintegy 400—500 millió forintra becsülik és így a készpénzen való aláírásra még mindig mintegy 440 millió forint maradna, úgy, hogy készpénzen az e nemű jegyzésekre szánt összeg tizennégyszer jegyeztetett volna. — E fényes eredmény csak arra fogja a konzorciumot ösztönözni, hogy az operációt még április hó folyamában befejezze, illetőleg opciót gyakoroljon a még kibocsátandó 125 millió négyszázalékos aranyjradékra.

VEGYESEK.

A castellani palota műkincseinek elárverezése Rómában esemény az amateurok, gyűjtők és műbarátok előtt s a most küszöbön álló árverésre közülök már is sokan jelentkeztek. E muzeum a római magán muzeumok közt a legnevezetesebb s az olaszok nagy veszteségnek tekintik feloszlását. A pár év előtt elhunyt öreg Castellani gróf szerezte össze a muzeumot, örökösei azonban nem lévén annyira kedvelői az eféle holt szépségeknek két millióért felajánlották az egészet az olasz kormányának, megjegyezvén, hogy csakis hazafiságból szabják a vételárt ily csekélyre. A kormány csakugyan be is látta, hogy ez nem nagy ár, de két millió lirát még sem akart ráfordítani s olcsóbb ajánlatot tett. A Castellani grófok erre nem is válaszoltak, hanem feleletül meghirdették az árverést. Kétséget sem szenved, hogy 8—10 millió lirát be fognak venni. A muzeum legérdekesebb gyűjteményének a 200 darab régi püspöki gyűrűből álló collectiót tartják, továbbá az etruszk terracotta s egyéb keramikai műveket. A nummizmaták az éremek után rajonganak. Annyi kétségtelen, hogy Európa egyik legnevezetesebb gyűjteménye oszlik fel a Castellani muzeummal.

Párisban a saison legérdekesebb estélyei közé tartozott Spitzernek, a hirneves gyűjtő és műbarátnak az estélye. Egész muzeuma a legbecsesebb műtárgyaknak az ő hotelje, melybe a parvenu iránt való minden tartózkodás nélkül lép be a legelőbbkelő is. Mert Spitzer parvenu a szó legszorosabb értelmében, de — el kell ismerni — igazi műértelme s izlése s ritka szerencséje melylyel egy-egy műkincset felfedezett, Páris előkelő világába emelte. Bécsi ember s úgy mondják szegénysorból származott s csereberéléssel kezdte, míg egyszer egy képre akadt, melyről kisült, hogy valódi Rembrandt. Ez alapította meg szerencséjét s azóta Európa legelső antiquariususa lett; azonban mint kereskedőnek az a rossz tulajdonsága volt, hogy épen a gyűjteménye legszebb tárgyaitól nem akart sohasem megválni, bármily szép árat ígértek is értők. Így aztán lakását, utóbb palotáját csupa ritkaságokkal töltte meg s ma már nem kereskedőnek, hanem Franciaország első mügyűjtőjének tartják őt. Muzeumát annyira nevezetesnek tartják, hogy a kormányt eleve is arra hívják fel, hogy gondoskodjék róla miszerint Spitzer halála után a Cluny számára megvásároltassék.

Házasságok. Szukovai *Matskássy István* tart. huszárhadnagy, Matskássy Ferencz nagybirtokos fia eljegyezte gróf Teleki Miksáné grófnő leányát, Iréne grófnőt. — *Hentaller Lajos* orsz. képviselő oltárhoz vezette Pauli Mariska kisasszonyt, Pauli Rikárd, a nemzeti színház kitűnő tagjának leányát. — *Paulay Ede*, a nemzeti színház nagyérdemű igazgatója eljegyezte Adorján Berta kisasszonyt. Adorján kisasszony hír szerint megválk a szinpadtól. — *Dr. Konek Sándor* ügyvéd nőül vette Fabriczius Margit kisasszonyt.

Halálozások. *Lipót*, Albany hercege, Viktoria Nagy-Britannia királynőjének legifjabb negyedik fia, ki 1853. április 7-én született, márczius 28-án Cannesben egy szerencsétlen esés következtében hirtelen meghalt. Albany hercege alig két éve nősült, egy hesszeni hercegnőt véve el. Viktória királynőnek legkedveltebb fia volt. — Özv. *Győry* Endréné, Győry Vilmos evang. lelkész és ismert költőnk édesanyja meghalt 68 éves korában. — Ditrói *Puskás* Ferencz, a budapesti telephonhálózat létesítője, hosszú szenvedés után elhunyt. Nagy tevékenységű, erélyes ember vészelt el benne. Debreczenben özvegy vinnai és dráveczi *Dráveczky* Gyuláné szül. okolicsnai Okolicsányi Anna asszony elhunyt, 71 éves korában. A gálas-petrii családi sirboltba temették el. Halála több előkelő nemzetséget borita gyászba. — Kolozsváron *Péterffy* Ignác, Péterffy Domokos budapesti kir. ítélőtáblai pótbíró édesatyja, meghalt élete 69-dik évében. — Torontál egyik nagybirtokosa: elleméri és ittebei *Kiss* Elemért és nejét családi szomorúság érte: Ilonka nevű kis leánykájuk kimult. — Marosvásárhelytt *Gegő* Károly földbirtokos s megyei árvaszéki elnök elhalálozott.

Fölhívás a t. olvasóközönséghez!

A «**Szemle**» a magyar uri-osztály egyetlen oly közlönye, mely legfőképen az előkelő intelligencia, magyar gentry érdekeit törekszik előmozdítani.

A **Szemle** harmadfélvire terjedő hetilap, illusztrált sport, **gazdasági**, katonai, egyházi, társadalmi és «**Heti szemlék**» című vegyes rovatokkal, megjelenik hetenkint kedden. Szerkesztők:

Gróf Zichy Imre és **Gróf Kreith Béla**.

A **Szemle** egyszersmind a nemzeti önállóság, az ősi erkölcsöknek, a hazafiui erények előmozdításának és a divatosan fölkapott önző irányrosszalásának és leküzdésének bátor, önálló hirdetője kíván lenni. E célok elérhetésének előmozdítását az igen tisztelt olvasók intelligensebb részétől várjuk, s fölkerjük a hazafiasan gondolkodó előkelőbb közönséget, hogy lapunkat s ez által hasznos törekvéseinket támogassák.

Társadalmi, katonai egyházi stb. rovatunk a napirenden levő fontosabb kérdések megvitatására tért nyit minden intelligens írónak. **Irodalmi rovatunk** csak a jelesebb erőktől közöl kiválóbb érdekű dolgokat. — **Sport-rovatunk** az eddigiekhez hasonló eredeti cikkeken kívül gondosan összeállított heti szemlét nyújt a bel- és külföld minden sportjáról és vadászati eseményeiről, a Sportegylet és orsz. vadászati védegyelet körében fölmerülő dolgokról. — **Gazdasági rovatunk** különösen a nagyobb birtokosokat érdeklő gazdasági cikkeket, illusztrációkat és gazdasági heti szemlét közöl sok apró, de hasznos tudnivalókról. — «**Heti szemlék**» című rovatunk a legérdekesebb, mert bő és részletes tájékozást nyer ez apró rovatokból mindenki, de különösen azok, kik nem szokták idejük legnagyobb részét a hazai és külföldi sok lap olvasásával tölteni, s mégis óhajtanak a főbb és érdekesebb hazai, európai és világeseményekről legalább kivonatos ismertetést olvasni. **Heti szemlék** című rovatunkban megtalálhatni minden fontosabb eseményt az udvar, a törvényhozás, **egyház**, hadsereg, az egyletek, a nemzeti és országos kaszinó, a tudomány, irodalom és művészetek, a színház, a zene, a közlekedés és kereskedelem, a divat és a politika, stb. köréből.

E változatos gazdag tartalomnak köszönhetjük, hogy a «**Szemle**» már az első évnegyed végével a legvirágzóbb vállalatná válhatott, melynek széles körben való elterjedése valódi unikumot képez a magyar irodalomban.

Előfizetőink sora magában foglalja ugyszólván mindazokat, kik hazánkban társadalmi téren hangadó szerepet visznek, s a közvéleménynek irányt adnak. Egyházi férfaink: a fő s alapság, az arisztokrácia és a gentry, a hadsereg, az ál-

lami és municzipális hivatalnok-testület, a földbirtokosság, a különböző sportnemek kedvelői, s általában a művelt uri osztály és mindazok, kik ehez számítják magukat, oly anyagi pártolásban részesítettek, melyre mindenkor büszkék leszünk, s minővel ily rövid idő alatt egyetlen magyar vállalatnak sem nyílt alkalma dicsekedhetni.

A 14-ik szám megjelenéseig irtak a Szemlébe: **Alapi Salamon Tódor, Balassa Béla, Balázs Sándor, Bárczay N., gróf Bethlen N., Buda Ádám, Chernel István, Déri Gyula, főt. Dvorzsák János**, («Egyház» rovatunk vezetője), **gróf Eszterházy Pál, Dr. Graul József** (zenekrit.), **Hanvay Zoltán, Katona Béla** («Hadsereg» rovatunk vezet.), **báró Kemény Béla, Kende Zsigmond, Dr. Koroda Pál, gr. Kreith Béla** (főszerkesztő), **Lakatos Károly, gróf Majláth S., Mikszáth Kálmán, Orczy Gyula, Porzsolt Kálmán, Reviczky Gyula, Szentiványi E., legif. gróf Teleky Sándor, Vajda János, Várnay B. Sándor, ifj. báró Vay Miklós, gróf Zay Miklós** (Párisból), **gróf Zichy Imre, stb. stb.**

Az egyletek, társulatok tagjai, a kaszinók és vendéglők látogatói, igen sokat tehetnek lapunk érdekében az által, ha a **Szemle** tartását az illető helyeken elrendelik, kívánják vagy kiesziközik; és ha a föntemlitett helyeken előfizetnek a Szemlére, lehetővé válik az olvasó közönségnek egy olyan sokoldalú és tartalmas lapot adni, a milyen eddigelé magyar nyelven még nem jelent meg.

A **Szemle** terjesztése végett minden számból sok ezer mutatványt küldtünk szét, **országunk előkelőbbjeinek** pedig megküldtük a Szemlének minden megjelent számait máig, s küldjük tovább is azon reményben, hogy a magyar uri osztály igazi organumát pártolni és terjeszteni fogják.

Az új évnegyedben még nagyobb súlyt fogunk helyezni a **Nővilág** című rovatunkra, melyben nemcsak divat, multság, stb. de hölgyeinket érdeklő sok hasznos érdekes dolgokat fogunk közölni. Reméljük, hogy közleményeinket országunk legelőkelőbb hölgyközönsége viszonzozza azzal, hogy agítál lapunk terjesztése körül. **Ha ezt megnyerjük, akkor győzelmünk biztos.**

A «**Szemle**» előfizetési ára:

Egész évre . . .	10	frt	—	kr.
Félévre . . .	5	«	—	«
Negyedévre . . .	2	«	50	«

 A szerkesztőséget illető küldemények, (levelek, cikkek, jelentések, tudósítások stb) a szerkesztőségi hivatalba, Budapest, lövészu. 5. sz. küldendők.

 Reklamációk, felszólalások — kézbesítési zavarok vagy hiányos expedíció miatt — a kiadóhivatalhoz czimzendők, Budapest, váczi-körut 17. szám.